

Ambtelijk Hoofdlijndocument
t.b.v. internetconsultatie

Herziening

omgevingsbeleid

2024

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Introductie	4
1.2. Leeswijzer	4
1.3. Planning, procedure, meedenken en vervolg	5
2. Algemene toelichting Herziening 2024	6
2.1. Brede herziening	6
2.2. Meervoudige aanleiding	6
2.3. Beleidscyclus - Ontwerpfase	7
2.4. Context: Nieuwe Omgevingswet	8
2.5. Participatie	8
3. Inhoudelijke toelichting Herziening 2024	10
3.1. Kwalitatieve verbeterslag in instrumentarium omgevingsbeleid	10
1. Koppeling begroting 2024 en 2025	10
2. Omgevingsvisie	10
3. Omgevingsprogramma	10
4. Nieuw instrumentarium en begrippenkader Omgevingswet	10
3.2. Reguliere actualisaties en kleine inhoudelijke wijzigingen	11
a. Ruimtelijke kwaliteit	11
b. Nadeelcompensatie	11
c. Effecten Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting	12
d. Geodata-wijzigingen	12
4. Wijzigingen per ambitie	13
Was / wordt tabellen	14
Ambitie 1. Samen werken aan Zuid-Holland	18
1-1 Krachtig openbaar bestuur	18
1-2 Sterke Samenleving	18
Ambitie 2. Bereikbaar Zuid-Holland	20
2-1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen	20
2-2 Goed functionerende provinciale infrastructuur	24
Ambitie 3. Schone energie voor iedereen	26
3-1 Energietransitie	26
Ambitie 4. Een concurrerend Zuid-Holland	29
4-1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat	29
4-2 Erfgoed en cultuur	37

Ambitie 5.	Versterken natuur in Zuid-Holland	41
5-1	Gezonde natuur	41
5-2	Transitie landbouw	47
5-3	Leven met water	47
Ambitie 6.	Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland	49
6-1	Wonen	49
6-2	Ruimte en landschap	53
Ambitie 7.	Gezond en veilig Zuid-Holland.....	59
7-1	Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid	59
7-2	Bevorderen recreatie duurzame toerisme en sport	62
7-3	Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering en bodemdaling.....	64

1. Inleiding

1.1. Introductie

Dit hoofdlijndocument maakt inzichtelijk welke beoogde wijzigingen met de brede herziening van het provinciale omgevingsbeleid in 2024 zullen worden doorgevoerd. Dit document is opgesteld ten behoeve van de internetconsultatie die in dat kader van 13 t/m 27 november 2023 zal plaatsvinden.

Met deze brede herziening wordt het gehele provinciale omgevingsbeleid in 2024 geactualiseerd. Daarmee zijn zowel veel inhoudelijke, redactionele als meer structurerende aanpassingen gemoeid. Om alle aanpassingen overzichtelijk te presenteren hebben we dit document opgesteld, waarin alle beoogde wijzigingen op hoofdlijnen zijn beschreven om het geheel leesbaar en behapbaar te houden.

In dit hoofdstuk maken wij de opbouw van dit hoofdlijndocument inzichtelijk, geven wij informatie over de planning en de procedure van deze brede herziening van het provinciale omgevingsbeleid, lichten wij toe hoe u hierop kunt meedenken en wat wij daar vervolgens mee zullen doen.

1.2. Leeswijzer

Voor de leesbaarheid hebben wij dit hoofdlijndocument onderverdeeld in 4 hoofdstukken.

Bent u voornemens een reactie te geven op dit stuk dan adviseren wij om hoofdstuk 1 door te nemen, in het bijzonder 1.3. Voor een gerichte inhoudelijke reactie kunt u het best de 'Was / wordt tabellen' doornemen. In deze tabellen kunt u zien welke onderdelen inhoudelijk (Inh.), redactioneel (Red.) of niet wijzigen.

Hoofdstuk 1 vormt de inleiding van dit hoofdlijndocument dat aan de basis staat van deze internetconsultatie. Naast deze leeswijzer vindt u hierin meer informatie over onder andere de planning van deze brede herziening en instructies voor hoe u input op de inhoud kunt leveren en hoe die input in het ontwerp van de herziening zal worden meegenomen.

In hoofdstuk 2 leest u een meer algemene toelichting op de aanleiding en de achtergronden van de brede herziening en welke positie deze internetconsultatie daarin inneemt.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van een aantal kwalitatieve verbeterlagen die met deze herziening in het instrumentarium van het omgevingsbeleid wordt doorgevoerd en beschrijft enkele meer reguliere actualisaties en kleine inhoudelijke wijzigingen die in deze herziening worden meegenomen.

In hoofdstuk 4 zijn de alle wijzigingen per ambitie nader uitgewerkt en van duiding voorzien. Soms gaat het hierbij alleen om het herformuleren van een titel of een minimale redactionele slag in de tekst van een beleidsdoel of -keuze om deze in lijn te brengen met het huidige beleid, in zo'n geval wijzigt er inhoudelijk niet wezenlijk iets. In andere gevallen wordt het beleid wel inhoudelijk herzien, worden meerdere doelen onder één noemer samengebracht en nieuwe beleidskeuzes opgenomen die eerder nog geen plek in het beleid hadden. Voor een aantal beleidskeuzes geldt dat ze onder een andere ambitie vallen, waardoor ze op een andere plek in de Omgevingsvisie en de begroting landen. Dit soort wijzigingen in de structuur van het omgevingsbeleid komen voornamelijk voort uit aanpassingen in de provinciale organisatie die samenhangen met het opgavegericht werken.

1.3. Planning, procedure, meedenken en vervolg

Bij elke herziening worden concepten op onze website gepubliceerd ter consultatie. Deze consultatie is een participatiemiddel en loopt voor de herziening 2024 van 13 t/m 27 november 2023.

Belanghebbenden kunnen in deze twee weken vormvrij reageren via omgevingsbeleid@pzh.nl. Uw reactie hoeft dus niet bestuurlijk te worden afgestemd! Indieners van reacties ontvangen van ons een ontvangstbevestiging. Mocht de internetconsultatie leiden tot wijzigingen in de voorgenomen aanpassingen, dan zal dit in het ontwerp vermeld worden.

De planning voor Herziening 2024 is hieronder in een tijdlijn weergegeven en gerelateerd aan de reeds lopende herziening van de beleidsmodule 'Wonen, werken en werelderfgoed'. Na bespreking in de Statencommissie Ruimte & Milieu zal de herziening - conform de wettelijke eisen gedurende een periode van zes weken - in dit geval van 23 april t/m 3 juni 2024 - ter inzage worden gelegd.

Eenieder wordt zo in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen, die nog in de ontwerpfase of bij vaststelling kan worden meegenomen.

Herziening 2024

Startnotitie

Beleidsaanpassing

Module Wonen, Werken en Werelderfgoed

Startnotitie

Beleidsaanpassing

2. Algemene toelichting Herziening 2024

2.1. Brede herziening

Het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland is nu circa vier jaar in werking. Het is voor een belangrijk deel tot stand gekomen door bestaand beleid met betrekking tot de fysieke leefomgeving samen te voegen en de bijbehorende teksten naar een nieuw format om te zetten. Tegelijk met deze omzetting is het beleid geëvalueerd en waar nodig herzien om het actueel en toepasbaar te houden. In dit proces heeft PS een groot aantal modulaire herzieningen van het omgevingsbeleid behandeld.

Op 12 oktober 2022 is in PS de motie 'Het bos weer zien' aangenomen. Met het aannemen van deze motie heeft PS aangegeven behoefte te hebben aan meer overzicht. In reactie daarop heeft GS voorgesteld beleidsaanpassingen voortaan zoveel mogelijk te bundelen om het aantal procedures te beperken en daarbij ook de positie van de aanpassing binnen het omgevingsbeleid te duiden.

Zodoende zal er in het vervolg jaarlijks één brede herziening van het omgevingsbeleid plaatsvinden, waarin alle beoogde beleidsaanpassingen zoveel mogelijk worden gebundeld. Naast die brede herziening kunnen nog één of enkele modulaire herzieningen rondom een bepaald onderwerp of thema plaatsvinden als daarvoor een urgente aanleiding bestaat. Niet urgente beleidsaanpassingen worden zoveel mogelijk in de brede herziening in het daaropvolgende jaar meegenomen.

Met de brede herziening van het omgevingsbeleid in 2024 wil de provincie een aantal belangrijke verbeterlagen in het omgevingsbeleid doorvoeren. Voor deze herziening bestaan meerdere aanleidingen die na onderstaande korte toelichting op de beleidscyclus, de bredere context van het Provinciale Omgevingsbeleid en het onderwerp participatie kort worden aangestipt.

2.2. Meervoudige aanleiding

Zoals hiervoor in de introductie al is aangegeven wordt het provinciale omgevingsbeleid jaarlijks herzien om het actueel en toepasbaar te houden. De aanpassingen die met deze brede herziening worden beoogd zijn in twee categorieën onder te verdelen:

1. Kwalitatieve verbeterlag in instrumentarium omgevingsbeleid
2. Meer reguliere beleidsactualisaties en kleine inhoudelijke wijzigingen

Verder heeft de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) in januari jl. op verzoek van PS een advies uitgebracht over het provinciale omgevingsbeleid en de mate waarin het behulpzaam is bij de aanpak van de grote opgaven die in Nederland en Zuid-Holland spelen. In dit advies wordt naar voren gebracht dat de provincie met name in haar Omgevingsvisie scherpere keuzes zou moeten maken. In het advies wordt ook een oproep gedaan om deze keuzes met een gebiedsgerichte aanpak uit te werken, zodat beleid zich kan richten op de vraagstukken die per gebied centraal staan. In aanvulling op zijn advies heeft de PARK enkele voorbeelden gegeven voor het vergroten van de 'Sturingskracht in de Omgevingsvisie van Zuid-Holland'.

Naast bovengenoemde kwaliteitsslagen in het instrumentarium van het omgevingsbeleid en de beoogde reguliere beleidsactualisaties, zullen er ook enkele inhoudelijke wijzigingen plaatsvinden naar aanleiding van afspraken in het provinciale coalitieakkoord. Het betreft hier enkel niet MER-plichtige afspraken die om die reden vrij eenvoudig nu al in het omgevingsbeleid verwerkt kunnen worden. Afspraken met een MER-plicht zullen pas in de volgende herziening worden meegenomen. Net als de uitkomsten van enkele lopende beleidsafstemmingstrajecten met het Rijk. Zo zijn er in totaal 26 Nationale Programma's, waartoe provincies zich moeten verhouden. Voor een aantal van deze programma's lopen in Zuid-Holland al provinciale uitwerkingstrajecten, te weten:

- Programma NOVEX en Water en Bodem Sturend < > Ruimtelijke puzzel en NOVEX-gebieden (Ministeries van BZK, IenW, LNV en EZK)
- NPLG < > provinciaal gebiedsprogramma ZH-PLG (Ministeries van LNV, IenW en BZK)
- RES 2.0 < > pMIEK (Ministerie van EZK)

Het gaat hier om zelfstandige beleidstrajecten, waarvan de uitkomsten - en eventuele bouwstenen die tussentijds worden opgeleverd - effect kunnen hebben op het provinciale omgevingsbeleid. Maar omdat de planning van deze drie trajecten niet volledig gelijkloopt met deze beleidsherziening, vormen ze hiervoor geen directe aanleiding. Waar mogelijk zullen elementen uit deze drie trajecten echter wel alvast in deze herziening worden meegenomen met het doel het omgevingsbeleid actueel te houden en hiermee alvast te anticiperen op de volgende brede herziening in 2025.

Met deze brede beleidsherziening zal dus vooral het nodige voorwerk worden gedaan zodat er gefaseerd opgebouwd kan worden naar meer ingrijpendere beleidskeuzes in volgende herzieningen. De twee belangrijkste aanleidingen en de consequenties daarvan voor deze brede beleidsherziening zullen in het vervolg van dit hoofdlijndocument verder worden uitgewerkt.

2.3. Beleidscyclus - Ontwerpfase

Voor de ontwikkeling van provinciaal beleid wordt een vaste beleidscyclus doorlopen, waarin globaal zes fases worden onderscheiden (zie onderstaande afbeelding). De cyclus start met een eerste signaal (fase 0.) dat de aanleiding vormt voor de beleidsherziening en sluit af met het monitoren en evalueren van het beleid om te bepalen of het doeltreffend en doelmatig is (fase 5.). Als daaruit blijkt dat het beleid zijn doelen niet (helemaal of voldoende) bereikt heeft, dan kan dat reden zijn om de cyclus opnieuw te doorlopen.

Hieruit volgt dat voor de beleidsherziening de volgende fases wordt doorlopen:

Voor dit traject moet doorgaans een periode van 1,5 jaar in acht worden genomen. Fase 1 en 2 zijn in de eerste helft van 2023 doorlopen. De startnotitie is op 4 april 2023 door GS besproken en op 5 juli 2023 door PS vastgesteld. Daarmee bevindt deze herziening zich in fase 3a van de beleidscyclus, ook wel de ontwerpfase genoemd. De ontwerpfase loopt globaal van vaststelling startnotitie t/m het

publiceren van de nota van beantwoording naar aanleiding van de ter inzagelegging van het ontwerp net voor de zomer van 2024. Na de zomer zal GS het ontwerp als statenvoorstel naar PS sturen die het op haar beurt in december zal vaststellen voor uitvoering.

2.4. Context: Nieuwe Omgevingswet

De provincie Zuid-Holland heeft met de eerdere omzetting en actualisering van het omgevingsbeleid voorgesorteerd op de nieuwe Omgevingswet. Die wet zou volgens de oorspronkelijke planning op 1 januari 2018 worden ingevoerd, maar is om diverse redenen meermaals uitgesteld. Op 14 maart jl. heeft de Eerste Kamer echter alsnog ingestemd met het voorgehangen koninklijk besluit over de definitieve inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024.

De Omgevingswet bundelt en moderniseert alle wet- en regelgeving met betrekking tot onze fysieke leefomgeving. Het uitgangspunt is een goed evenwicht tussen benutten en beschermen en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vereenvoudigen. Met de Omgevingswet is bepaald dat het beleid voor ruimtelijke ordening, landschap, water en natuur samen met een aantal andere beleidsvelden opgaat in één geheel. Het omgevingsbeleid van de provincie moet op grond van de Omgevingswet worden opgenomen in de omgevingsvisie, de omgevingsverordening en programma's (in Zuid-Holland gebundeld in één omgevingsprogramma).

In de Omgevingsvisie staat de strategische lange termijn visie voor de gehele fysieke leefomgeving. Daarmee biedt het een totaaloverzicht van de doelen en hoofdlijnen van het omgevingsbeleid; alle aspecten die hieraan raken zijn in onderlinge samenhang bezien. Doorwerking van de visie naar derden is uitgewerkt in de Omgevingsverordening. In het Omgevingsprogramma zijn de beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie uitgewerkt en zijn maatregelen opgenomen voor de realisatie van die doelen. De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening worden vastgesteld door Provinciale Staten; het Omgevingsprogramma door Gedeputeerde Staten.

Doordat de invoering van de nieuwe Omgevingswet meermaals is uitgesteld was er lange tijd sprake van een overgangssituatie. Toch is het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland nu al gereed voor de Omgevingswet. De omgevingsvisie en het omgevingsprogramma gelden nu al en blijven gelden als de Omgevingswet van kracht wordt. Voor de omgevingsverordening zijn er twee versies: een versie die op dit moment in werking is (Omgevingsverordening Zuid-Holland) en een versie die per 1 januari 2024 onder de Omgevingswet van kracht wordt (Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV)). Bij de herziening van ons omgevingsbeleid in 2024 zal alleen nog de ZHOV worden gewijzigd.

2.5. Participatie

De Omgevingswet stimuleert overheden om bij vraagstukken over de fysieke leefomgeving vroegtijdig aandacht aan participatie te besteden ([link](#)). Door de kennisgevings- en motiveringsplicht zijn overheden ook verplicht om aan te geven hoe participatie heeft plaatsgevonden. Zo moeten overheden bij bepaalde plannen en wettelijke instrumenten aangeven welke partijen betrokken zijn, wat de uitkomsten daarvan zijn, hoe die zijn verwerkt en hoe ze invulling hebben gegeven aan hun participatiebeleid. Idealiter draagt de input van betrokken en belanghebbende partijen bij aan het verbeteren en bestendigen van het omgevingsbeleid.

In de ontwerpfase wordt hier op verschillende momenten en manieren invulling aan gegeven. Een korte toelichting hierop volgt hieronder:

- De onderwerpen die deel uitmaken van deze brede herziening kennen een eigen voorbereidings- en participatietraject. Per onderwerp wordt bezien op welke wijze en met welke partijen de beleidsaanpassing wordt voorbereid. Hierbij wordt gebruikgemaakt van het participatiekompas

van de provincie ([link](#)). Het participatiekompas combineert de vier vormen van overheidssturing uit het 'kwadrantenmodel' (rechtmatige, presterende, samenwerkende en responsieve overheid) met de verschillende vormen van participatie uit de 'participatieladder' (informerend, raadplegen, co-creëren en meewerken). Het is een hulpmiddel bij de keuze voor de meest passende vorm van participatie bij een vraagstuk. Soms is dit een extensief traject, soms vloeit de gewenste beleidsaanpassing voort uit een al langer lopend participatietraject en soms is er weinig ruimte voor participatie. Bij de ter inzagelegging van de ontwerpherziening zal per beleidskeuze kort worden toegelicht hoe hieraan invulling is gegeven.

- Bij elke herziening worden concepten op onze website gepubliceerd ter consultatie (in dit geval van 13 t/m 27 november 2023) en worden ontwerpbesluiten - na bespreking in de Statencommissie Ruimte & Milieu - conform de wettelijke eisen gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegd (in dit geval van 23 april t/m 3 juni 2024 > wijzigingen voorbehouden). Eenieder wordt zo in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen, die nog in de ontwerpfase of bij vaststelling kan worden meegenomen.
- Daarnaast wordt op 28 maart 2024 een Open Huis georganiseerd. Dit is een laagdrempelig evenement op het Provinciehuis waarbij externe partijen worden uitgenodigd om input te leveren voor de herziening van het provinciale omgevingsbeleid in 2024 en 2025 en daarover met de betreffende ambtenaren het gesprek aan te gaan. Tijdens dit evenement zal er niet alleen aandacht zijn voor het ontwerp van de herziening van het omgevingsbeleid in 2024, maar ook voor de meerjarige provinciale programma's RES, pMIEK, ZHPLG, NOVEX en het traject van de Ruimtelijke Puzzel, die samen met afspraken uit het coalitieakkoord in 2025 en verder de belangrijkste aanleidingen zullen vormen om het omgevingsbeleid steeds weer te actualiseren.

3. Inhoudelijke toelichting Herziening 2024

3.1. Kwalitatieve verbeterlag in instrumentarium omgevingsbeleid

Zoals in paragraaf 1.2. al is toegelicht worden aanpassingen in het provinciale omgevingsbeleid voortaan zoveel mogelijk gebundeld om het aantal procedures te beperken en meer overzicht te creëren. Dit hoofdlijndocument voor Herziening 2024 sluit daarbij aan. Hieronder volgt een opsomming van alle voorgenomen kwalitatieve verbeterlagen in deze brede herziening.

1. Koppeling begroting 2024 en 2025

Nu het omgevingsbeleid al het provinciale beleid betreft is bij de begroting van 2021 besloten dat de beleidsbegroting en het omgevingsbeleid consistent moeten zijn. Dit geldt in ieder geval voor de ambities, beleidsdoelen en beleidskeuzes/beleidsprestaties. Dit kan leiden tot een andere indeling dan wel benaming van onderdelen en zal gelijktijdig lopen met de totstandkoming van de begroting 2024 en 2025 zodat ook daar waar juist de begroting moet wijzigen hier ruimte voor is.

2. Omgevingsvisie

Het advies van de PARK geeft aanleiding om meer integrale keuzes te maken en bestaande provinciale beleidskeuzes scherper te formuleren. Die integrale keuzes worden na het traject van de ruimtelijke puzzel in het kader van deze herziening uitgewerkt en in het omgevingsbeleid verankerd. Voor aanscherping van bestaande beleidskeuzes zal in de komende periode voor iedere beleidskeuze het onderdeel 'Wat wil de provincie bereiken' met behulp van een op te stellen beleidstheorie per onderwerp verder worden ingevuld. De beleidstheorie beschrijft de onderlinge samenhang tussen de beoogde effecten van het beleid (de beleidsdoelstellingen), de verwachte output van de daarvoor in te zetten beleidsinstrumenten en zegt iets over de verwachte doelmatigheid en de effectiviteit van de inzet van mensen, middelen en tijd. Wanneer de doelen met behulp van de beleidstheorie duidelijker geformuleerd zijn kan de werking van het beleid in de praktijk beter worden onderzocht (monitoring en evaluatie) en indien nodig bij een volgende beleidscyclus worden herzien.

3. Omgevingsprogramma

Het omgevingsprogramma is twee jaar later dan de Omgevingsvisie (op 7 augustus 2021) tot stand gekomen. Het programma heeft minder verbeterstappen doorgemaakt. Doordat een aantal maatregelen al wel is herzien is er een verschil in karakter tussen de verschillende maatregelen ontstaan. Het verschil zit voornamelijk in de mate waarin maatregelen concreet zijn uitgewerkt. Door de activiteiten binnen de maatregelen beter te beschrijven wordt de kwaliteit weer gelijkgetrokken. Daarnaast constateren we een grote mate van verschil in de formulering/naamgeving van de titels van de maatregelen en beleidsuitwerkingen in het omgevingsprogramma. De formulering van de titels zal op basis van de onderliggende activiteiten op één lijn worden gebracht. Op deze manier ontstaat er een eenduidige structuur en verbeteren we de leesbaarheid.

4. Nieuw instrumentarium en begrippenkader Omgevingswet

Tot slot zal er een redactieslag plaatsvinden om de terminologie van de nieuwe omgevingswet in het omgevingsbeleid door te voeren, voor zover dat nog niet is gedaan. De Omgevingswet komt met een nieuw instrumentarium en begrippenkader. Het omgevingsbeleid moet hier vanzelfsprekend op de juiste manier naar verwijzen. In deze brede herziening worden alle beleidskeuzes daarom tegen het licht gehouden, waarbij oude terminologie zoveel mogelijk wordt vervangen door actuele terminologie. Zo beschreef een 'bestemmingsplan' voorheen wat er met de ruimte in een bepaalde gemeente mocht gebeuren, maar onder de Omgevingswet is deze planvorm vervangen door het 'omgevingsplan'.

3.2. Reguliere actualisaties en kleine inhoudelijke wijzigingen

Naast de wijzigingen, die voortvloeien uit de bovengenoemde verbeterlagen, worden er ook een aantal meer reguliere actualisaties en kleine inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd.

a. Ruimtelijke kwaliteit

Het ruimtelijk kwaliteitsbeleid is regelmatig geactualiseerd. De laatste keer was bij de herziening van het omgevingsbeleid die in april 2022 in werking is getreden. Bij die herziening was al duidelijk dat niet alles in één keer aangepast kon worden en dat een vervolg nodig zou zijn.

Er zijn meerdere redenen om in de bredere herziening van het omgevingsbeleid 2024 het ruimtelijk kwaliteitsbeleid opnieuw te actualiseren. We zien verbeter- en aandachtspunten waarmee beter kan worden aangesloten op het stelsel van de Omgevingswet en de opzet van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV). Daarnaast zijn er bij de meest recente herziening enkele grotere wijzigingen doorgevoerd die in de praktijk tot onduidelijkheden en tegenstrijdigheden blijken te leiden. Het gaat onder andere om de onderdelen linten, dijken, bestaand stads- en dorpsgebied (BSD), stads- en dorpsranden en onze richtpunten. Waar nodig zullen deze onderdelen worden opgehelderd of herzien.

Ook wordt het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland beter verankerd in het Omgevingsbeleid.

Verder wordt een stap gezet om het beleid beter toe te rusten op de grote transities die op de samenleving afkomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de opgaven op het gebied van transities in de landbouw, biodiversiteit, energie, circulariteit, verstedelijking en klimaatverandering die ook in de Ruimtelijke Puzzel aan bod komen. Dit punt wordt in de herziening zo veel mogelijk meegenomen.

Vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing (VAB) en beleid over dit thema heeft een relatie met de vraagstukken die spelen in het landelijk gebied. De ontwikkeling van vervangende nieuwe bebouwing willen we toekomstbestendig inrichten. Daarom worden in deze herziening algemene uitgangspunten voor de herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen opgenomen.

Tot slot werkt het Rijk aan het programma Mooi Nederland, waarin ruimtelijke kwaliteit centraal staat. In dit programma wordt aan nieuwe concepten voor de inrichting van gebieden gewerkt. Relevante inzichten die voortkomen uit dit Rijksprogramma kunnen bij de herziening van het provinciale ruimtelijke kwaliteitsbeleid worden meegenomen.

b. Nadeelcompensatie

Indien door rechtmatig overheidshandelen een burger of een onderneming in een nadelige situatie belandt, dan kan die partij in sommige gevallen aanspraak maken op een schadevergoeding, de zogeheten nadeelcompensatie (voorheen planschade vergoeding). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Titel 4.5 Awb is er een formeel-wettelijke grondslag voor nadeelcompensatierecht gecreëerd. Zowel in Afdeling 15.1 Ow als in Titel 4.5 Awb zijn diverse inhoudelijke en procedurele bepalingen opgenomen. Gelet op het formeel-wettelijke karakter van de meeste van deze bepalingen, is er sprake van dwingende bepalingen, waarvan -tenzij anders is bepaald- niet van kan worden afgeweken. Op enkele onderwerpen is er wel een mogelijkheid om aanvullende regels en/of beleid te formuleren en uit de praktijk blijkt dat het vaststellen van aanvullende procedurele bepalingen meerwaarde heeft en wordt aanbevolen.

In de voor de ZHOV vigerende Omgevingsverordening Zuid-Holland was in paragraaf 10.3 uitgebreide procedurebehandeling van planschade geregeld die niet terugkomt in bovengenoemde dwingende

bepalingen. Een provinciale nadeelcompensatieregeling kan in dat geval bijdragen aan een met waarborgen omkleedde en transparante behandelprocedure voor verzoeken tot nadeelcompensatie, wat kan bijdragen aan een redelijk verwachtingspatroon en een breder draagvlak. Met de herziening Omgevingsbeleid 2024 wordt een dergelijke regeling opgenomen.

c. Effecten Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting

Het wetsvoorstel Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting (WVRV) heeft als doel het juridisch instrumentarium van gemeenten, provincies en rijk te versterken, omdat de huidige woonopgave groot is en hierop een gecoördineerde en sturende inspanning van alle overheden nodig is. Het Rijk zet daarbij de lijnen uit en stelt normen, provincies coördineren en gemeenten sturen op lokaal niveau. Er zijn drie maatschappelijke opgaven waar het wetsvoorstel zich op richt: (1) regie op aantallen woningen en locaties, (2) regie op betaalbare woningen en evenredige verdelingen van de woningen en (3) verstevigen van de lokale prestatieafspraken.

Dit onderwerp is deels al in de Herziening Omgevingsbeleid Module 'Wonen, Werken, Werelderfgoed' opgenomen. In januari 2024 zullen Provinciale Staten hierover een besluit nemen. In de Herziening 2024 zullen de regels over sociale huurwoningen worden bijgesteld, in lijn met wat hierover is opgenomen in het coalitieakkoord 'Krachtig Zuid-Holland'.

d. Geodata-wijzigingen

Voor een aantal onderdelen uit het Omgevingsbeleid zijn technische kaartwijzigingen (ook wel geodata-wijzigingen) nodig. Het gaat dan bijvoorbeeld om kleine wijzigingen in de kaart van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Verder zijn beleidskeuzes en maatregelen tot op heden vaak nog op het gehele grondgebied van de provincie van toepassing verklaard. Waar in het beleid naar een gebied (bestaande geodata) wordt verwezen, maar een locatie (werkingsgebied) ontbrak, wordt hierin een koppeling aangebracht. Het kan ook voorkomen dat geodata wijzigt n.a.v. een inhoudelijke aanpassing in een beleidskeuze of maatregel, in dat geval wordt de geodata-wijziging niet onder deze paragraaf maar direct onder de betreffende beleidskeuze of maatregel vermeld.

Actualisatieslag op kaartmateriaal op ten minste de volgende thema's:

- Nieuwe begrenzing binnen/buiten Bestaand stads- en dorpsgebied (BSD)
- Glastuinbouwgebied
- Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland
- Verblijfsrecreatie
- Natuurnetwerk Nederland
- Regionale waterkeringen
- Vaarwegen
- Vlietzone
- Erfgoedlijnen
- Lijst met niet te transformeren bedrijventerreinen
- Mutaties '3ha kaart'

4. Wijzigingen per ambitie

Het Omgevingsbeleid van de provincie bestaat globaal uit drie instrumenten: de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma.

In de Omgevingsvisie staat de strategische lange termijn visie voor de gehele fysieke leefomgeving. Daarmee biedt het een totaaloverzicht van de doelen en hoofdlijnen van het omgevingsbeleid; alle aspecten die hieraan raken zijn in onderlinge samenhang gezien. Doorwerking van de visie naar derden is uitgewerkt in de Omgevingsverordening. In het Omgevingsprogramma zijn de doelen uit de Omgevingsvisie verder uitgewerkt en zijn maatregelen opgenomen voor de realisatie van die doelen.

De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening worden vastgesteld door Provinciale Staten; het Omgevingsprogramma door Gedeputeerde Staten.

De Omgevingsvisie bevat verschillende onderdelen:

- Ambities beschrijven waar we als provincie heen willen;
- Beleidsdoelen geven hier richting aan;
- Beleidskeuzes bepalen hoe de ambities bereikt dienen te worden.

Ambities worden voor langere tijd vastgesteld en kunnen niet zomaar wijzigen. Herzieningen van het provinciale omgevingsbeleid hebben daarom doorgaans vooral betrekking op het actualiseren van Beleidsdoelen, Beleidskeuzes en Maatregelen.

De hiernavolgende ‘was / wordt’ tabellen geven een overzicht van de beleidsdoelen (oranje) en beleidskeuzes (blauw) die in Herziening 2024 zullen worden aangepast. Bovendien wordt in de ‘was / wordt’ tabel van de beleidskeuzes specifiek aangegeven of onderdelen inhoudelijk (Inh.), redactioneel (Red.) of niet wijzigen. De wijzigingen worden vervolgens geordend per ambitie in 2 tot 3 regels kort toegelicht en van duiding voorzien. Daarbij komen zowel de beleidsdoelen, de beleidskeuzes als de maatregelen aan bod.

Was / wordt tabellen

Wijzigingen in beleidsdoelen waarmee richting wordt gegeven aan de ambities uit de omgevingsvisie:

Was Beleidsdoel	Wordt Beleidsdoel
1.1 Beter Bestuur	1.1 Krachtig openbaar bestuur
1.2 Sterke Samenleving	1.2 Sterke samenleving
2.1 Snel van A naar B	2.1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen
2.2 Beheer en onderhoud: op orde en duurzaam	2.2 Beheer en onderhoud: op orde, veilig, slim en duurzaam
2.3 Veilig en duurzaam	Wordt verwerkt in 2.1 en 2.2
3.1 Schone en duurzame elektriciteitsvoorziening	3.1 Energietransitie
3.2 Verduurzaming gebouwde omgeving	3.1 Energietransitie
3.3 Duurzaam energie- en grondstoffen-systeem in de industrie	3.1 Energietransitie
4.1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat
4.2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat	4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat
4.3 Erfgoed, cultuur en toerisme	4.2 Erfgoed en cultuur
5.1 Gezonde natuur	5.1 Gezonde natuur
5.2 Toekomstbestendige landbouw	5.2 Transitie Landbouw
5.3 Leven met water	5.3 Leven met water
6.1 Voldoende juiste woningen op de juiste plek	6.1 Wonen
6.2 Vitaliteit en kwaliteit in de leefomgeving	6.2 Ruimte en landschap
6.3 Afspraken met regio's	6.2 Ruimte en landschap
7.1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid	7.1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid
7.2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving	7.2 Bevorderen recreatie duurzame toerisme en sport
7.3 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering en bodemdaling	7.3 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering

Wijzigingen in beleidskeuzes die bepalen hoe de ambities bereikt moeten worden. In de derde kolom wordt aangegeven of de wijziging vooral redactioneel of inhoudelijk van aard is:

Was Beleidskeuze	Wordt Beleidskeuze	Cat.
Deze beleidskeuze had nog geen plek in het beleid	1.1.1 Sterke decentrale overheden	Inh.
Deze beleidskeuze had nog geen plek in het beleid	1.1.2 Daadkrachtig Provinciaal Bestuur	Inh.
Deze beleidskeuze had nog geen plek in het beleid	1.2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	Inh.
Stimuleren bewuste keuze in mobiliteitsgedrag	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Red.
Mobiliteitstransitie	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Red.
Vaker en verder fietsen	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Red.
Slimmere mobiliteit door digitalisering en nieuwe technologie	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Red.
Duurzame mobiliteit	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Red.
Veiliger verkeer	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Red.
Lopen	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Red.
Adequaat aanbod openbaar vervoer	2.1.2 Adequaat en duurzaam aanbod openbaar vervoer	Red.
Efficiënt en duurzaam goederenvervoer met meerwaarde	2.1.3 Duurzaam en efficiënt goederenvervoer	Red.
deze ontbrak	2.1.4 Voorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infrastructuursubsidies (PZI)	Inh.
deze ontbrak	2.1.5 Realisatie provinciale infrastructuurprojecten (PZI)	Inh.
Ontwikkeling en hinder Luchthaven Schiphol en Rotterdam The Hague Airport	2.1.6 Duurzame, stille en nieuwe luchtvaart	Red.
Regulering recreatieve, commerciële en bedrijfsgebonden luchtvaart	2.1.6 Duurzame, stille en nieuwe luchtvaart	Red.
Goed functionerende provinciale infrastructuur	2.2.1 Goed functionerende provinciale infrastructuur	Red.
Toekomstbestendige infrastructuur	2.2.1 Goed functionerende provinciale infrastructuur	Red.
Windenergie op land	3.1.1 Duurzame opwek elektriciteit	Red.
Zonne-energie	3.1.1 Duurzame opwek elektriciteit	Red.
Bevorderen energietransitie	3.1.2 Lokale initiatieven en inclusieve energietransitie	Red.
Lokaal eigendom	3.1.2 Lokale initiatieven en inclusieve energietransitie	Red.
Bovenlokaal warmtenetwerk	3.1.3 Warmte transitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw	Red.
Warmtetransitie in de gebouwde omgeving	3.1.3 Warmte transitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw	Red.
CO2 emissiearme en circulaire industrie	3.1.4 Klimaatneutrale en circulaire industrie	Inh.
Regionale energie-infrastructuur	3.1.5 Duurzaam energiesysteem	Red.

Was Beleidskeuze	Wordt Beleidskeuze	Cat.
Een uitstekend ecosysteem voor innovatie en ondernemerschap bevorderen	4.1.1 Innovatieve economie	Inh.
Versnelling transitie Greenports	4.1.2 Transitie van de tuinbouw	Inh.
Transitie Havencomplex	4.1.3 Transitie van het havenindustriële complex	Inh.
Digitaal Zuid-Holland	4.1.4 Digitale economie	Inh.
Circulair Zuid-Holland	4.1.5 Circulair Zuid-Holland	Inh.
Concentratie en bundeling detailhandel	4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Inh.
Concurrerende en toekomstbestendige bedrijventerreinen	4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Inh.
Juiste kantoor op de juiste plek	4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Red.
Human Capital, een beroepsbevolking met de juiste vaardigheden en kennis	4.1.7 Human Capital	Inh.
Beleven en benutten van erfgoed	4.2.1 Erfgoed beschermen in de omgeving	Red.
Beschermen van erfgoed	4.2.2 Rijksmonumenten en historische molens in goede staat	Red.
Beschermen van erfgoed	4.2.3 Provinciale Erfgoedlijnen zichtbaar en beleefbaar	Red.
Beschermen, benutten en beleven archeologische waarden	4.2.4 Archeologie beschermen en zichtbaar	Red.
Cultuurparticipatie en openbare bibliotheken in Zuid-Holland	4.2.5 Cultuurparticipatie en bibliotheken	Red.
Bos en bomen	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Red.
Natura 2000	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Red.
Realisatie NatuurNetwerkNederland	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Red.
Stimuleren groenparticipatie	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Red.
Bestrijding en beheer van invasieve Exoten	5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten	Red.
Soortenbescherming	5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten	Red.
Faunabeheer	5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten	Red.
Groenparticipatie	5.1.3 Natuurinclusieve transitie	Inh.
Stikstof	5.1.4 Stikstofreductie	Inh.
Vitale landbouw	5.2.1 Toekomstbestendige & natuurinclusieve landbouw	Inh.
Waterveiligheid en wateroverlast	5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast	Niet
Mooi en schoon water	5.3.2 Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid	Inh.
Wonen	6.1.1. Voldoende betaalbare woningbouw	Inh.
Wonen	6.1.2 Huisvesting voor alle doelgroepen	Inh.
Toekomstbestendig bouwen	6.1.3 Toekomstbestendig en innovatief bouwen	Inh.
Landschap	6.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en landschap	Inh.
Ruimtelijke kwaliteit	6.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en landschap	Inh.
Groenblauwe stedelijke structuur	6.2.2 Groenblauwe netwerken	Inh.

Was Beleidskeuze	Wordt Beleidskeuze	Cat.
Verstedelijking	6.2.3 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling	Inh.
Transitie landelijk gebied	6.2.4 Vitaal landelijk gebied	Inh.
Luchtkwaliteit en geurhinderbeleid	7.1.1 Luchtkwaliteit en verminderen geurhinder	Inh.
Geluidhinder	7.1.2 Verminderen van geluidhinder	Red.
Externe veiligheid (omgevingsveiligheid)	7.1.3 Voorkomen van risico's door ongevallen met gevaarlijke stoffen (transport/industrie)	Inh.
Optimaal benutten, beschermen en beheren van bodem en ondergrond	7.1.4 Beschermen en benutten van de kwaliteiten van het bodem- en grondwatersysteem	Red.
Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van milieuwetgeving	7.1.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving, uitgevoerd door de ZH omgevingsdiensten	Red.
Gezonde en veilige leefomgeving	7.1.6 Gezondheid en Welzijn	Inh.
Sport, recreatie en water- en groenbeleving	7.2.1 Recreatie, sport en bewegen	Inh.
Sportief en recreatief aantrekkelijke en beweegvriendelijke leefomgeving	7.2.1 Recreatie, sport en bewegen	Inh.
Toerisme in balans	7.2.2 Toerisme en recreatie in balans	Inh.
Buitenstedelijke recreatieve ontwikkelingen	7.2.2 Toerisme en recreatie in balans	Inh.
Beperken maatschappelijke kosten door bodemdaling	7.3.1 Beperken maatschappelijke kosten door bodemdaling	Niet
Naar een klimaatbestendig Zuid-Holland	7.3.2 Klimaatadaptatie	Red.

Ambitie 1. Samen werken aan Zuid-Holland

Toelichting

Samen werken aan Zuid-Holland was tot op heden uitgewerkt in beleidsdoelen met daaraan gekoppelde prestaties. De uitwerking van deze prestaties wordt in deze herziening ook in de beleidskeuzes verwerkt. Dit betekent dat er drie nieuwe beleidskeuzes worden opgesteld “Sterke decentrale overheden”, “Daadkrachtig Provinciaal Bestuur” en “Maatschappelijke ontwikkelingen”.

1-1 Krachtig openbaar bestuur

Toelichting

Titel beleidsdoel is gewijzigd en gelijkgetrokken met de vermelding in de begroting.

1.1.1 Sterke decentrale overheden

Toelichting

Nieuwe beleidskeuze gericht op het ondersteunen van decentrale overheden om adequate taakuitvoering mogelijk te maken.

Wat wil de provincie bereiken?

Sterke decentrale overheden zijn essentieel voor het uitvoeren van wettelijke taken en het bereiken van (gezamenlijke) doelen voor de leefomgeving. Daarom werkt de provincie Zuid-Holland samen met andere overheden aan het behoud en de versterking van de kwaliteit van het openbaar bestuur. De provincie zet daarvoor een mix van maatregelen in: (financieel) toezicht op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, begeleiden bij schaalvergroting en/ of herindeling, versterken van gemeenten, netwerken en regio's, faciliteren van onderzoek en kennisdeling.

1.1.2 Daadkrachtig Provinciaal Bestuur

Toelichting

Nieuwe beleidskeuze gericht op in staat stellen van de Provincie om op adequate wijze de eigen taakuitvoering en beleidsontwikkeling op orde te brengen en te houden.

Wat wil de provincie bereiken?

Het bestuur en de provinciale organisatie is weerbaar, betrouwbaar, transparant, legitiem en handelt integer. De kwaliteit van beleid en de taakuitvoeringen zijn structureel op orde, het bestuur is weerbaar tegen ondermijning en oneigenlijke druk en er wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van digitalisering. Het omgevingsbeleid en participatie worden vormgegeven en uitgevoerd. Door samenwerking internationaal, nationaal en binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) gaat Zuid-Holland strategische allianties aan. Daartoe werkt de provincie aan het vormgeven, coördineren en uitvoeren van beleid, public affairs en lobby.

1-2 Sterke Samenleving

Toelichting

Titel beleidsdoel is ongewijzigd.

1.2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Toelichting

Nieuwe beleidskeuze gericht op het aanpassen aan en accommoderen van maatschappelijke ontwikkelingen.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen ten dienste van bestaand of nieuw beleid. We volgen en duiden de ontwikkelingen in de samenleving en voorzien de organisatie van de juiste kennis en handvatten. De organisatie wil effectief gebruik kunnen maken van deze kennis en actief werken aan de eigen strategische kennispositie. Ook deelt de provincie deze informatie met derden, ten dienste van de opgaven waar wij in Zuid-Holland aan werken, al dan niet voorzien van handelingsperspectief.

Ambitie 2. Bereikbaar Zuid-Holland

Toelichting

Binnen de ambitie 'bereikbaar Zuid-Holland' wordt de structuur van beleidsdoelen, -keuzes en -maatregelen aangepast. De indeling zorgt voor meer duidelijkheid over de inzet van de provincie en de samenhang tussen inhoudelijke onderwerpen. Het geeft ook een duidelijkere koppeling met de begroting, waardoor de financiële transparantie toeneemt. Omdat "Veilig en duurzaam" binnen alle doelen terugkomt (in activiteiten en uitgaven) wordt het niet meer als apart doel opgenomen maar integraal onderdeel van al het beleid. Hierdoor gaan we van drie naar twee beleidsdoelen. De titels van de twee resterende beleidsdoelen worden aangepast: "[Snel van A naar B](#)" wordt "Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen (2.1)" en "[Beheer en onderhoud: op orde en duurzaam](#)" wordt "Goed functionerende provinciale infrastructuur (2.2)"

2-1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen

Toelichting

Het beleidsdoel 'Snel van A naar B' is aangepast naar 'Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen'. Dit sluit beter aan op de doelstelling van brede welvaart. Er zijn een aantal wijzigingen in de onderliggende beleidskeuzes doorgevoerd. Hierdoor ontstaat een beter inzicht tussen de beleidskeuze en de financiële middelen die de provincie hieraan besteedt.

2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer

Toelichting

Binnen deze beleidskeuze nemen we de vigerende beleidskeuzes "Vaker en verder fietsen", "Mobiliteitstransitie", "Stimuleren bewuste keuze in mobiliteitsgedrag", Veilige Mobiliteit en "Slimmere mobiliteit door digitalisering en nieuwe technologie" samen. Dit zijn onderwerpen die op personenvervoer en mobiliteitsgedrag van toepassing zijn. Ook onderdelen uit de beleidskeuze Duurzame Mobiliteit komen hierin in terug. Het verbeteren van de (fiets)infrastructuur valt onder beleidskeuze 2.4 en 2.5. Het aanbieden van openbaar vervoer valt onder een aparte beleidskeuze omdat dit een wettelijke taak betreft.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil een gezonde, sociale en duurzame leefomgeving voor haar inwoners. Wij willen vitale en goed bereikbare steden en dorpscentra waar het fijn werken, wonen, recreëren is. We staan voor goede bereikbaarheid en voor een brede welvaart. Er liggen grote kansen in de veranderingen op het gebied van mobiliteit, wonen, energie en werken. Die gaan we in samenhang oppakken om kansen te benutten. Hierin trekken we samen op met gemeenten, MRDH en Rijk.

We omarmen het principe van bereikbaarheid door nabijheid waarbij veel voorzieningen binnen 15 minuten lopen of fietsen bereikt kunnen worden en onderzoeken hoe we dit een plek kunnen geven in ons ruimtelijke- en mobiliteitsbeleid.

We investeren in alle vormen van vervoer, waarbij we per locatie kijken welke mix van openbaar vervoer, fietsverkeer, wandelwegen en autoverkeer het meest passend is. We zetten in op bewuste keuzes in mobiliteitsgedrag zoals het stimuleren van fietsen en lopen, ook voor woon-werkverkeer. Ook zetten we in op slimmere mobiliteit door digitalisering en nieuwe technologie. We werken daarnaast de komende jaren aan schonere personenmobiliteit die voor minder of geen uitstoot van verkeersemisies zoals CO₂, stikstofdioxide en fijn stof zorgt. Voor Zuid-Holland is ieder verkeersslachtoffer er één te veel. Om die reden omarmen we de landelijke ambitie van nul verkeersslachtoffers in 2050.

Maatregelen:

- Bereikbaarheid door nabijheid

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

We stimuleren wonen nabij voorzieningen en ov. Dat vraagt bij nieuwbouw om hogere dichtheden van woningen op deze locaties. We formuleren beleid voor deelmobiliteit en stimuleren deelmobiliteitsbeleid bij onze gemeenten

Een publiek toegankelijke buitenruimte waarin meer mensen meer lopen, zowel functioneel, o.a. in het kader van bereikbaarheid, als recreatief en sportief en zowel binnen bebouwd gebied als daarbuiten. Een publiek toegankelijke buitenruimte waarin meer Zuid-Hollanders meer lopen draagt niet alleen aan de volksgezondheid (de in omvang grootste maatschappelijke baat), maar o.a. ook aan de bereikbaarheid, de mogelijkheden tot stedelijke verdichting, vergroening en verduurzaming, het sparen van ruimte, energie en grondstoffen en de bijdrage aan een schoner, stiller en veiliger Zuid-Holland. Aan een loopvriendelijke leefomgeving wordt met name gewerkt vanuit de opgaven / provinciaal beleid voor gezondheid, bereikbaarheid, verstedelijking/ruimte en recreatie, toerisme en sport.

- Vaker en verder fietsen door meer mensen

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Inwoners en bezoekers maken vaker gebruik van de (elektrische) fiets en leggen langere afstanden met de fiets af in het dagelijks en recreatief gebruik en als onderdeel van een reis met het openbaar vervoer. Dit doen we door onderzoek te doen naar en te participeren in projecten van gemeenten en de MRHD voor een veilig en aantrekkelijk provinciaal (hoofd-) fietsnetwerk, betere ketenvoorzieningen die bijdragen aan de overstap tussen fiets en OV en de ontwikkeling van doorfietsroutes naar de grote steden. Daarnaast maken we fietsen aantrekkelijk door de combinatie fietsen en het gebruik van openbaar vervoer en kennisontwikkeling en innovatie te stimuleren. De voorbereiding en uitvoering van fietsprojecten is onderdeel van de beleidskeuzes 'Voorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infra-subsidies' en 'Realisatie provinciale infrastructuurprojecten'.

- Veilig gedrag in het verkeer

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De dalende trend in het aantal dodelijke verkeersslachtoffers is tot stilstand gekomen en het aantal ernstig gewonden in het verkeer stijgt. Wij vinden dat elk verkeersslachtoffer er één te veel is. De provincie Zuid-Holland omarmt de landelijke en regionale doelstelling om te streven naar nul verkeersslachtoffers.

Onze eerste stap is om de stijging van het aantal doden en ernstig gewonden de komende jaren om te buigen in een daling: we streven elk jaar naar minder verkeersslachtoffers. De provincie werkt daar hard aan met andere regionale partners: Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), gemeenten, waterschappen, Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid Zuid-Holland (ROV-ZH) en politie. Dat doen door educatie en handhaving. De voorbereiding en uitvoering van verkeersveilige infrastructuur is onderdeel van de beleidskeuzes 'Voorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infra-subsidies' en 'Realisatie provinciale infrastructuurprojecten'.

- **Schonere mobiliteit**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Om Zuid-Holland bereikbaar en leefbaar houden moeten we verkeer en vervoer verduurzamen. De provincie werkt daarom samen met anderen mobiliteit en laadinfrastructuur die voor minder of geen uitstoot van emissies zoals CO₂, stikstofdioxide en fijn stof zorgt.

De overgang naar Zero Emissie voer- en vaartuigen, batterij-elektrisch én waterstof-elektrisch biedt de mogelijkheid om vervoersstromen te verduurzamen en de emissies terug te dringen. De provincie ondersteunt de regio's in Zuid-Holland bij hun Regionale Mobiliteitsprogramma's of -plannen (RMP's)

- **Slimmere mobiliteit & digitalisering**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

We stimuleren het gebruik van slimme technologie om mobiliteit beter te maken, er beter zicht op te krijgen en te sturen.

De provincie streeft naar slimmere mobiliteit door inzet op digitalisering en nieuwe technologie. We richten de infrastructuur in om smart oplossingen te faciliteren, brengen onze mobiliteitsdata op orde (digitalisering) en gaan aan de slag met die data ten behoeve van modellering en artificieel intelligence (AI) ter ondersteuning van onze bedientaken. Daarnaast zetten we in op een verantwoorde introductie van semi autonome voer- en/of vaartuigen.

- **Stimuleren bewust mobiliteitsgedrag**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie stimuleert reizigers om efficiënte, veilige en duurzame keuzes te maken. Dit doen we samen met andere infrastructuurbeheerders en hun opdrachtgevers in Zuid-Holland en met grote bedrijven, vervoerders, brancheorganisaties, belangenverenigingen en lokale overheden. Het doel is om effectief en efficiënt samen om te gaan met hinder van werkzaamheden en om een duurzame gedragsverandering te bereiken. Er wordt ingezet op gezamenlijke en samenhangende programmering van werkzaamheden, verkeersmanagement, mobiliteitsmanagement en gebiedsaanpakken.

2.1.2 Adequaate en duurzame aanbod openbaar vervoer

Toelichting

De vigerende beleidskeuze Adequaate openbaar vervoer wordt ingeperkt tot het aanbod van openbaar vervoer en is inclusief duurzaamheid maar is exclusief infrastructuur maatregelen. Die zijn onderdeel van de beleidskeuzes 2.1.4 en 2.1.5.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie realiseert, samen met de MRDH, een adequaat aanbod van Openbaar Vervoer in het vervoergebied van de provincie Zuid-Holland. Openbaar vervoer moet snel, betrouwbaar en beschikbaar zijn en is daarmee een volwaardig alternatief. Goed openbaar vervoer (OV) voldoet aan de kwaliteitscriteria snel, frequent, betrouwbaar, beschikbaar en betaalbaar. Samen met lopen, de fiets en deelsystemen maakt OV een reis van deur tot deur mogelijk. We zetten in op verbeteringen waar OV sterk is: snelle collectieve verplaatsingen tussen kernen.

De provincie zet in op een combinatie van voorzieningen om een gebied bereikbaar te houden en waarin vaste lijnbussen niet voor alle situaties de oplossing zijn. Binnen het openbaar vervoer wordt

daarom nu een omslag gemaakt naar collectieve mobiliteit waarin de keten centraal staat. Deeltaxi's, deelfietsen, buurtbussen, fietsenstallingen en fietspaden maken daarin steeds meer integraal onderdeel uit van het nieuwe aanbod. Hiervoor zet de provincie samen met andere partijen in op de overgang naar Zero Emissie personenvervoer.

We zijn groot voorstander van betaalbare internationale treinverbindingen vanuit onze provincie met andere Europese steden en sluiten ons daarom aan bij bestaande lobbytrajecten en initiatieven daartoe. Doelstelling is dat de trein de eerste keuze wordt bij reizen tot 750 km.

Maatregelen:

Toelichting

Vooralsnog blijven de maatregelen onveranderd waarbij wel de maatregelen "Snel internationaal openbaar vervoer" en "Optimaal hoofdrailnet van het rijk" samengenomen worden tot één maatregel "Snel internationaal openbaar vervoer en optimaal hoofdrailnet van het rijk"

2.1.3 Duurzaam en efficiënt goederenvervoer

Toelichting

De vigerende beleidskeuze voor goederenvervoer wordt uitgebreid met duurzaam goederenvervoer vanuit de vigerende beleidskeuze duurzame mobiliteit maar is exclusief infrastructuur maatregelen. Die zijn onderdeel van de beleidskeuzes 2.1.4 en 2.1.5.

Wat wil de provincie bereiken?

Het vervoer van goederen dient zo efficiënt en schoon mogelijk plaats te vinden en bij te dragen aan economische ontwikkeling, leefbaarheid en bereikbaarheid. Daarbij vindt de provincie Zuid-Holland de keuze tussen de verschillende modaliteiten weg, water, spoor en buisleidingen van groot belang. Zuid-Holland zet in op trein, schip, vrachtwagen en buisleiding waarbij we speciale aandacht hebben voor internationale goederencorridors. De provincie wil vervoersmodaliteiten en goederenstromen duurzaam en in samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen organiseren en uitwerken, van stedelijke en regionale distributie tot multimodale (inter)nationale corridors.

2.1.4 Voorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infrastructuursubsidies (PZI)

Dit is een nieuwe beleidskeuze voor de voorbereiding van infrastructuurprojecten van provincie en andere overheden waar de provincie inhoudelijk aan bijdraagt. Het omvat ook de financiële bijdragen van de provincie aan projecten van anderen (subsidiës).

Wat wil de provincie bereiken?

Om de bereikbaarheid op peil te houden kan de provincie ook nieuwe infrastructuur aanleggen en bestaande infrastructuur verbeteren of dit mede mogelijk maken door bij te dragen aan projecten van anderen. Deze projecten worden grondig voorbereid voordat wordt overgegaan tot realisatie waarbij het STOMP principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a service en Personenauto) leidend is en verkeersveiligheid en duurzaamheid integraal onderdeel zijn.

Maatregelen:

- Voorbereiding aanleg en verbetering van provinciale infrastructuur

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie kan naast wettelijk verplicht onderhoud van bestaande infrastructuur ook nieuwe infrastructuur aanleggen en bestaande infrastructuur verbeteren. Deze projecten worden grondig voorbereid voordat wordt overgegaan tot realisatie waarbij het STOMP principe

(Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a service en Personenauto) leidend is en verkeersveiligheid en duurzaamheid integraal onderdeel zijn.

- Bijdragen aan infrastructuurprojecten van anderen

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie kan naast eigen projecten uitvoeren ook bijdragen (financieel en expertise) aan infrastructuurprojecten van anderen wanneer deze een nationaal of regionaal belang dienen en bijdragen aan provinciale doelstellingen. Het STOMP principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a service en Personenauto) is hierbij leidend en verkeersveiligheid en duurzaamheid zijn integraal onderdeel hiervan.

2.1.5 Realisatie provinciale infrastructuurprojecten (PZI)

Toelichting

Dit is een nieuwe beleidskeuze voor de realisatie van infrastructuurprojecten van de provincie.

Wat wil de provincie bereiken?

Om de bereikbaarheid op peil te houden kan de provincie ook nieuwe infrastructuur aanleggen of bestaande infrastructuur verbeteren. Deze projecten worden gerealiseerd op basis van een uitvoeringsbesluit waarin de inhoudelijke scope, planning en financieel kader zijn vastgelegd.

Maatregelen:

- Realisatie aanleg en verbetering van provinciale infrastructuur

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie kan naast wettelijk verplicht onderhoud van bestaande infrastructuur ook nieuwe infrastructuur aanleggen en bestaande infrastructuur verbeteren. Deze projecten worden grondig voorbereid voordat wordt overgaan tot realisatie.

2.1.6 Duurzame, stille en nieuwe luchtvaart

Toelichting

De titel van de beleidskeuze "Regulering recreatieve, commerciële en bedrijfsgebonden luchtvaart" is gewijzigd naar "Duurzame, stille en nieuwe luchtvaart".

2-2 Goed functionerende provinciale infrastructuur

Toelichting

Titel beleidsdoel is gewijzigd.

2.2.1 Beheer en onderhoud: op orde en duurzaam

Toelichting

Deze beleidskeuze is samengevoegd met de beleidskeuze toekomstig bestendige infrastructuur omdat dit integraal onderdeel is van onze activiteiten en uitgaven en daarmee niet los van elkaar te zien zijn.

Wat wil de provincie bereiken?

De fietspaden, berm, wegen, vaarwegen, bruggen en sluizen en verkeerssystemen worden sober en doelmatig en duurzaam onderhouden met zo min mogelijk overlast. Beheer en onderhoud houden we daarmee boven het aansprakelijkheidsniveau en laten we zo efficiënt mogelijk plaatsvinden. We doen dit op een manier met zo min mogelijk kosten, uitstoot en overlast voor de vaarweg- en weggebruiker en omgeving. Waarbij we tijdens de werkzaamheden het belang van de fietser en voetganger zwaar laten

meewegen. We zetten in op innovaties bij werkzaamheden om naast de kosten te beperken ook de uitstoot te verminderen.

Maatregelen:

- [Uitvoeren assetmanagement gericht op onderhoudsniveau 'Sober en Doelmatig'](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

Ons assetmanagementsysteem (gebaseerd op de internationale assetmanagementstandaard NEN-ISO 55001) is de basis voor het beheer en onderhoud, bediening, en vergunningverlening - toezicht – handhaving (VTH). Provincie Zuid-Holland voert haar assetmanagement uit gericht op het onderhoudsniveau 'sober en doelmatig'. Dit betekent dat er gekeken wordt naar een optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten. Door het dagelijks gebruik van de asset neemt het kwaliteitsniveau langzaam af. Deze degeneratie van het kwaliteitsniveau wordt via het dagelijks onderhoud beheerst. Vóór het moment dat het kwaliteitsniveau onder het wettelijk aansprakelijkheidsniveau komt, vindt het volgende planmatig onderhoud plaats. Binnen het dagelijks onderhoud worden ook de incidenten, storingen en calamiteiten verholpen.

Het planmatig onderhoud (PO) aan de provinciale wegen en vaarwegen wordt uitgevoerd op een conditie-gestuurde, integrale en trajectgerichte manier. Zo blijft de infrastructuur optimaal functioneren tegen de laagste kosten, met overwogen, aanvaardbare risico's en minimale hinder voor de gebruiker. Deze cyclus herhaalt zich, tot het areaal het einde van de technische of functionele levensduur heeft bereikt, waarna volledige vervanging plaatsvindt.

Dit wordt gerealiseerd met zo min mogelijk hinder voor de omgeving en op een duurzame wijze (zie maatregel realiseren duurzame infrastructuur).

Bruggen en sluisen worden bediend vanuit centrale bedieningslocaties. De provincie verzorgt ook voor een aantal andere beheerders (zoals gemeenten, Rijkswaterstaat, ProRail) de bediening op afstand en het technisch beheer van bruggen over cruciale vaar- en wegroutes.

De Incidentcoördinatiedesk (IC-desk) coördineert de afwikkeling van calamiteiten en incidenten op het areaal. Zij stuurt hiervoor medewerkers van de buitendienst aan. Deze medewerkers sturen ter plaatse de maatregelen aan die noodzakelijk zijn voor het veilig kunnen gebruiken van de infrastructuur en het wegnemen van de oorzaak van de stremming.

- [Integreren duurzaamheidsambitie in assetmanagement provinciale infrastructuur](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

De provincie werkt aan het realiseren van een duurzame infrastructuur. Door stapsgewijs te blijven verbeteren en maatregelen uit te voeren in ons beheer en onderhoud willen we:

1. De CO2-uitstoot verlagen
2. Vrijkomende materialen beter benutten
3. Minder primaire grondstoffen gebruiken
4. Minder energie verbruiken en meer duurzame energie opwekken
5. Leefgebied creëren voor lokale flora en fauna rond (vaar)wegen
6. Ecologische verbindingen in stand houden
7. Klimaatbestendige infrastructuur creëren

Ambitie 3. Schone energie voor iedereen

3-1 Energietransitie

Toelichting

Titel beleidsdoel is gewijzigd en gelijkgetrokken met de vermelding in de begroting.

3.1.1. Duurzame opwek elektriciteit

Toelichting

Voor de beleidskeuze 3.1.1 Duurzame opwek elektriciteit zijn de oude teksten van de beleidskeuzes Zonne-energie en Windenergie op land samengevoegd. De wijzigingen in de maatregelen zijn allemaal redactionele actualisaties in de tekst.

Wat wil de provincie bereiken?

Bij het benutten van hernieuwbare bronnen zet de provincie tot 2030 in op wind- en zonne-energie.

De provincie biedt ruimtelijk mogelijkheden voor windenergie. Rijk en provincies hebben hierover afspraken gemaakt in het Klimaatakkoord uit 2019. Hiermee verbindt de provincie zich aan het realiseren van de internationale en nationale doelstellingen om de CO₂-uitstoot te verminderen en het energieverbruik te reduceren. Windenergie is, naast o.a. zonne-energie en warmte, een van de duurzame energiebronnen waar de provincie op inzet om dit doel te bereiken.

De provincie wil het gebruik van zonne-energie actief faciliteren en ondersteunen, omdat zonne-energie een groeiende bijdrage levert aan de productie van hernieuwbare energie. Voorop staat de voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik, zoals het benutten van daken en overige geschikte functies. In een provincie waarin onbebouwde ruimte een schaars en waardevol goed is, is een terughoudende benadering van zonnenvelden in die open ruimte op zijn plaats, in combinatie met een stimulerende benadering voor zonnepanelen en warmtecollectoren op dak.

3.1.2 Lokale initiatieven en inclusieve energietransitie

Toelichting

De beleidskeuze “Bevorderen energietransitie” en “Lokaal eigendom” zijn samengevoegd dit heeft geleid tot een titelwijziging en een aantal redactionele aanpassingen.

Wat wil de provincie bereiken?

Wij streven naar een percentage van minimaal 50% lokaal eigendom per project van (grootschalige) zon- en windprojecten. Daarmee willen wij lokaal zeggenschap over energieprojecten stimuleren en garanderen dat de omgeving voordelen ervaart van de opbrengsten van een energieproject. We willen hiermee uiteindelijk ook de acceptatie van energieprojecten vergroten.

Naast Lokaal Eigendom (mede-eigenaarschap) kennen we andere vormen van financiële participatie. De initiatiefnemer van een project (private ontwikkelaar óf lokale partijen) zijn verantwoordelijk voor een gesprek met de omgeving om tot afspraken over de inzet van deze vormen van financiële participatie te komen.

3.1.3 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw

Toelichting

Titel gewijzigd en de tekst redactioneel aangepast aan de actualiteit.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie stelt zich ten doel om bij te dragen aan een snelle en betaalbare warmtetransitie, met minimale impact op de ruimte, zoveel mogelijk rekening houdend met de circulaire economie en klimaatadaptatie. Hierbij wordt aangesloten bij de door het Rijk gedefinieerde strategie ‘Klimaat en Energie’ voor een klimaatneutrale, fossielvrije en circulaire energievoorziening in 2050.

De provincie zet zich in voor de ontwikkeling en realisatie van bovenlokale warmtenetwerken als onderdeel van de gewenste warmtetransitie om het gebruik van aardgas te kunnen verminderen. De ontwikkeling van een bovenlokaal en klimaatneutraal warmtetransportnetwerk sluit goed aan bij de afspraken uit het klimaatakkoord, de Regionale Energiestrategie en het Rijks en provinciaal beleid. Het draagt bij aan het behalen van de doelen die daarbij zijn genoemd. De kansen voor synergie in de provincie worden door het uitwisselen van reststromen -zoals warmte – tussen industrie en stedelijke gebieden benut door de aanleg van bovenlokale warmtenetwerken. De provincie heeft de ambitie om daarvoor een regierol te ontwikkelen en past een afwegingskader Warmtekeuze toe bij de te maken keuzes in de warmtetransitie.

3.1.4 Klimaatneutrale en circulaire industrie

Toelichting

De naam van de beleidskeuze is aangepast en in lijn gebracht met de landelijke doelstelling t.a.v. verduurzaming industrie. Verder zijn er enkele tekstuele actualisaties verwerkt, zoals de doelen voor circulaire economie en de landelijke stikstofdoelen voor de industrie.

Tevens is het belang van een veilige en gezonde transitie benadrukt in het algemeen en specifiek in het licht van de waterstoftransitie.

Daarnaast zijn er een beperkt aantal accenten op basis van het coalitieakkoord. De bredere uitwerking van het coalitieakkoord zal met de algehele herziening omgevingsbeleid 2025 worden doorgevoerd.

Wat wil de provincie bereiken?

Samen met haar partners zet de provincie zich in voor een klimaatneutrale en circulaire industrie in Zuid-Holland. Deze inzet verloopt langs drie sporen die de basis vormen van drie maatregelen in het Omgevingsprogramma:

1. stimuleren van efficiency en het nuttig en slimmer toepassen van reststromen;
2. vernieuwen van het energiesysteem;
3. vernieuwen van het grondstoffensysteem.

Voor al deze sporen is de tijdige beschikbaarheid van een adequate energie infrastructuur, alsmede voldoende ruimte om deze energie infrastructuur te realiseren, een belangrijke conditie. De inzet van de provincie hieromtrent (inclusief het bijbehorend instrumentarium) staat beschreven in de beleidskeuze “duurzaam energiesysteem”.

Maatregelen:

Toelichting

In het omgevingsprogramma is de maatregel 'Bijdragen aan een CO2 emissiearme en circulaire industrie' vervangen door 3 maatregelen: 'Stimuleren van efficiency en het nuttig en slimmer toepassen van reststromen', 'Vernieuwen van het energiesysteem', 'Vernieuwen van het grondstoffensysteem'. De inzet van de provincie verloopt zoals aangegeven langs drie sporen. Deze sporen komen overeen met de aanpak uit het Klimaatakkoord en vormen de basis van drie maatregelen in het Omgevingsprogramma.

- Stimuleren van efficiency en het nuttig en slimmer toepassen van reststromen

Toelichting

Het eerste spoor betreft door bedrijven zelf te treffen efficiency maatregelen binnen hun bedrijfssysteem, en de nuttige toepassing van reststromen (zoals warmte, stoom en CO2) binnen de industrie en in andere sectoren en efficiency op het gebied van water en grondstoffen, maar ook projecten inzake de opslag van CO2 (onder de Noordzee).

- Vernieuwen van het energiesysteem

Toelichting

Het tweede spoor betreft het veranderen van het energiesysteem door fossiele energiebronnen te vervangen door duurzame energiebronnen en -dragers, zoals duurzaam opgewekte elektriciteit en groene waterstof (aanvankelijk zal dit nog blauwe waterstof zijn, maar zodra de beschikbaarheid van groene elektriciteit toeneemt en de productiekosten van groene waterstof dalen, wordt de transitie naar 'groen' voorzien). In het kader van de waterstoftransitie zal mogelijk veel gebruik gemaakt gaan worden van waterstofdragers, zoals ammoniak. Het grootschalig gebruik van ammoniak (import, overslag, opslag, verwerken en transport) brengt veiligheidsrisico's met zich mee. De provincie staat voor een veilige en gezonde energietransitie.

- Vernieuwen van het grondstoffensysteem

Toelichting

Het derde spoor betreft het stapsgewijs vervangen van fossiele grondstoffen voor toepassingen ten behoeve van chemie en industrie. Deze fossiele grondstoffen zullen vervangen worden door biomassa, recycling en gebruik van CO2 in combinatie met groene waterstof.

3.1.5 Duurzaam energiesysteem

Toelichting

Titel gewijzigd en de tekst van de beleidskeuze en maatregel redactioneel aangepast aan de actualiteit.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil samen met netbeheerders, medeoverheden en andere partners integraal werken aan een duurzaam energiesysteem. Het betreft een toekomstbestendig (regionaal) energie-infrastructuurnetwerk dat:

- tijdig beschikbaar is voor diverse (ruimtelijke) ontwikkelingen
- ruimtelijk wordt ingepast
- efficiënt benut wordt.

Ambitie 4. Een concurrerend Zuid-Holland

4-1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat

Toelichting

Titel beleidsdoel is gewijzigd en gelijkgetrokken met de vermelding in de begroting.

4.1.1 Innovatieve economie

Toelichting

Titelwijziging en inhoudelijke wijziging beleidskeuze. De tekst van de beleidskeuze is gewijzigd om meer in lijn te liggen met de nadruk op de versnelling van transities en inclusie.

Wat wil de provincie bereiken?

Innovatie is een essentieel onderdeel van de Zuid-Hollandse (kennis-) economie. Het stimuleren van een innovatieve economie doet de provincie door kennisontwikkeling en kennisdeling tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden te stimuleren. Denk aan samenwerkingsverbanden bewerkstelligen, digitale technologieën helpen ontwikkelen en onderzoeksprojecten financieren om toepassing van innovatie mogelijk te maken.

De economie staat onder druk omdat deze nog sterk leunt op fossiele en analoge productieprocessen. Tegelijkertijd staat de provincie voor tal van uitdagingen, op het gebied van stikstof, klimaat, human capital, schone en betaalbare energie, en een gezonde en inclusieve leefomgeving. De transitie naar een duurzame en digitale economie helpen we versnellen door in te zetten op innovatie. Hiermee maken we de economie toekomstbestendig.

Maatregelen

Toelichting

Onder beleidskeuze 4.1.1 hoorden de volgende maatregelen:

- 1. ondersteuning campussen*
- 2. ondersteuning fieldlabs en pilot plants*
- 3. subsidieregeling regionale netwerken voor innovatie Zuid-Holland*
- 4. subsidieregeling MKB innovatiestimulering topsectoren*
- 5. strategische versterking Life Sciences & health*
- 6. het verstrekken van kapitaal en subsidie aan InnovationQuarter*

Deze maatregelen zijn vervallen en worden vervangen door:

- 1. strategische samenwerking om een innovatieve economie te stimuleren*
- 2. innovatie infrastructuur versterken door ontwikkeling van campussen en fieldlabs te versnellen*
- 3. versterken van netwerken gericht op kennis en innovatie*
- 4. innovatie stimuleren binnen specifieke clusters*
- 5. innovatie stimuleren In het MKB*

Reden voor deze wijziging in maatregelen zijn ingezet door de verschuiving van een instrumentele benadering naar een meer beleidsmatige benadering. Dit heeft ook geleid tot een samenvoeging van verscheidene maatregelen vanuit een strategisch perspectief.

- [Maatregel Strategische samenwerking om een innovatieve economie te stimuleren](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

De provincie wil de economische structuur duurzaam versterken en het innovatieve vermogen van de regio ontsluiten. Deze taak is voor een deel belegd bij de regionale ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter (IQ). De provincie is een van de aandeelhouders en financiers van IQ, samen met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en andere regionale overheden, kennisinstellingen en medische centra. De provincie gebruikt haar aandeelhouderschap om onze ambities en inhoudelijke doelen te behalen.

- [Maatregel Innovatie infrastructuur versterken door de ontwikkeling van campussen en fieldlabs te versnellen](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

Campussen dragen als brandpunt in het regionale Kennis & Innovatie ecosysteem sterk bij aan de benutting van het innovatiepotentieel. Bedrijven op de campus werken samen met andere bedrijven en kennisinstellingen op de campus aan innovatie door gebruik te maken van gezamenlijke onderzoeks- en innovatiefaciliteiten en een gezamenlijk netwerk. Zonder financiële steun voor deze gezamenlijke faciliteiten en netwerk zouden de campussen niet of later bijdragen aan innovatie. Bovendien draagt de provincie bij aan de verdere ontwikkeling van campussen door ureninzet.

- [Maatregel Versterken van netwerken gericht op kennis en innovatie](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

De provincie wil het organiserend vermogen versterken van regionale netwerken die zijn gericht op innovatie, bestaande uit samenwerkende bedrijven, en waar relevant ook kennisinstellingen en/of overheden. Dit doet zij door het verstrekken van subsidies aan innovatie netwerken en door zelf netwerken te vormen met eigen ureninzet.

- [Maatregel Innovatie stimuleren binnen specifieke clusters](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

De provincie onderscheidt een aantal specifieke innovatieclusters, die van groot belang zijn voor de Zuid-Hollandse economie. Afhankelijk van de aard en omvang van de opgave zet de provincie hier capaciteit en middelen voor in. Gezien de bijdrage aan werkgelegenheid en bedrijvigheid in de regio, en hun bijdrage aan de transitie naar een duurzame, digitale en inclusieve economie, geeft de provincie juist deze clusters extra aandacht.

- [Maatregel Innovatie stimuleren in het midden- en kleinbedrijf \(MKB\)](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

Met deze maatregel werkt de provincie aan het stimuleren van innovatief midden- en kleinbedrijf (MKB) in de regio ten behoeve van de transitie naar een digitale, duurzame en inclusieve economie. Om het innovatief MKB te versterken zet de provincie verschillende financiële interventies in, zoals subsidies en fondsen in, zoals de subsidieregeling MIT en het fonds UNIIQ. Deze regelingen spelen met name in de vroege fase van innovatieontwikkeling een rol, met name in de haalbaarheids-, prototype en proof of concept-fase. Met name in deze vroege fase is het vinden van financiering geen vanzelfsprekendheid. In deze zogenaamde 'valley of death' ziet de provincie marktfalen en maakt daarom middelen beschikbaar om innovaties en innovatieve bedrijvigheid te versnellen. Daarmee wordt het MKB gestimuleerd om nieuwe innovaties te ontwikkelen, deze succesvol naar de markt te brengen en toe te passen.

4.1.2 Transitie van de tuinbouwketen

Toelichting

De beleidskeuze Transitie van de tuinbouwketen vervangt de beleidskeuze Transitie van de Greenports. De nieuwe naam is gekozen om eventuele verwarring met de netwerkorganisaties van de regionale Greenports te voorkomen. Daarnaast zijn de volgende wijzigingen toegepast, naar aanleiding van het coalitieakkoord:

- *Meer aandacht voor de internationale concurrentiepositie en de noodzaak voor het behouden van voldoende ruimte*
- *Balans in de tekst tussen verdienvermogen en de impact op de leefomgeving. De Kaderrichtlijn Water wordt genoemd en doelstellingen op gebied duurzaamheid, circulariteit en klimaatneutraliteit zijn toegevoegd of aangescherpt. Ook biodiversiteit en weerbaar telen zijn toegevoegd in de tekst.*

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie Zuid-Holland versnelt de transitie naar een toekomstbestendig en duurzaam tuinbouwcluster om de toepositie te behouden. Er blijft voldoende ruimte in onze provincie voorhanden als waarborging voor de tuinbouwketen (veredeling, toelevering, teelt, handel en logistiek) als economische sector en voor voedselzekerheid. Dit is een tuinbouwketen met minder schadelijke uitstoot naar bodem, lucht en water. En een internationaal concurrerende tuinbouwketen, waar bedrijven een gezond verdienmodel hebben.

De provincie zet hiervoor een mix van instrumenten in: versterken van netwerken, financiële bijdragen, ruimtelijk beleid, regelgeving, dataverzameling en monitoring.

Maatregelen:

- *Maatregel bevorderen duurzame tuinbouwgebieden:*

Toelichting

De maatregelen energietransitie glastuinbouw, duurzame klimaatbestendige waterhuishouding greenports, ruimtelijke modernisering en regime teeltareaal binnen en buiten de Greenports en optimaliseren agrologistiek netwerk t.b.v. functioneren Greenports zijn samengevoegd tot de maatregel duurzame tuinbouwgebieden. Het samenvoegen van de beleidskeuzes heeft geleid tot redactionele wijzigingen in de tekst.

Daarnaast is inhoudelijk aanscherping doorgevoerd om ook in deze maatregel economie en leefomgeving in balans te brengen en zijn accenten uit het coalitieakkoord meegenomen.

Dit bekent dat meer nadruk gelegd wordt op de benodigde transitie naar een duurzaam energie-, water en logistiek systeem (de ruimtelijke randvoorwaarden) en inrichting van de gebieden naar nul-emissies naar lucht, water en bodem, met ruimte voor circulaire (gebieds)oplossingen, een klimaat adaptieve inrichting en ruimte voor natuur en biodiversiteit. Hiertoe behoort ook bijvoorbeeld clustering van bedrijven bij warmte- en CO2 netten, waterstof en/of geothermie en het beter inpassen van groen- blauwe en waterstructuur.

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie Zuid-Holland versnelt de transitie naar een toekomstbestendig en duurzaam tuinbouwcluster dat op mondiale schaal toonaangevend en innovatief opereert. Een tuinbouwcluster waar economie en ecologie in balans zijn. Er blijft voldoende ruimte in onze provincie voorhanden voor de tuinbouwketen (veredeling, toelevering, teelt, handel en

logistiek) als economische sector en voor voedselzekerheid. We zetten in op de ontwikkeling van duurzame tuinbouwgebieden voor de tuinbouwketen met een schoon en prettig werk-, woon- en leefklimaat. Duurzame tuinbouwgebieden zijn klimaatneutraal, voorzien van duurzame energie- en CO₂-netwerk, kennen nul-emissies naar lucht, water en bodem, met ruimte voor circulaire (gebieds)oplossingen, hebben een klimaat adaptieve inrichting en ruimte voor natuur en biodiversiteit. Deze gebieden vragen om duurzame ruimtelijke randvoorwaarden (water-, energie-, logistiek netwerk), (gebiedsgerichte) slimme systemen en een efficiëntieslag in het ruimtegebruik zoals meervoudig en slim ruimtegebruik.

- **Maatregel bevorderen duurzaam verdienmodel tuinbouw:**

Toelichting

Deze maatregel vervangt de maatregel Innovatie in de tuinbouw. Er zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd. Daarnaast is de volgende wijziging

- *Balans in de tekst tussen verdienvermogen en de impact op de leefomgeving. De doelstellingen op gebied duurzaamheid, circulariteit en klimaatneutraliteit zijn aangescherpt. Ook biodiversiteit en weerbaar telen zijn toegevoegd in de tekst.*

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie Zuid-Holland versnelt de transitie naar een toekomstbestendig en duurzaam tuinbouwcluster dat op mondiale schaal toonaangevend en innovatief opereert. Een tuinbouwcluster waar economie en ecologie in balans zijn. De provincie zet zich hierbij in voor het bevorderen een duurzaam verdienmodel voor het tuinbouwcluster, binnen de wettelijke kaders en randvoorwaarden op het gebied van water, biodiversiteit, natuur, klimaat en circulariteit. Een verdienmodel met een goede balans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en duurzame inzetbaarheid van flexibele arbeidskrachten.

- **Maatregel bevorderen netwerksamenwerking tuinbouw:**

Toelichting

Deze maatregel vervangt de maatregel Netwerksamenwerking Greenports. Er zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd. Daarnaast is de volgende doorgevoerd naar aanleiding van het coalitieakkoord:

- *Het beleid op het gebied van de relatie met China is geactualiseerd en nu meer vraaggericht geformuleerd. De aandacht voor de mensenrechtensituatie en economische risico's van samenwerking is toegevoegd*

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie Zuid-Holland versnelt de transitie naar een toekomstbestendig en duurzaam tuinbouwcluster dat op mondiale schaal toonaangevend en innovatief opereert. Een tuinbouwcluster waar economie en ecologie in balans zijn. De provincie versterkt de samenwerking in het tuinbouwcluster in netwerken binnen Nederland en op Europees niveau. Een sterke samenwerking in deze netwerken zorgt er voor dat betekenisvolle agenda's gemaakt en uitgevoerd worden. De provincie borgt hierin de provinciale belangen en ambities en is actief partner in de netwerken. Met deze agenda's zijn de netwerken in staat de transitie naar een toekomstbestendig en duurzaam tuinbouwcluster te versnellen.

4.1.3 Transitie van het havenindustriële complex

Toelichting

De naam van de beleidskeuze is aangepast naar ‘Transitie van het Haven Industrieel Complex’.

Verder zijn er een aantal tekstuele wijzigingen en actualisaties doorgevoerd ten aanzien van de inzet op het maritieme cluster, relaties gelegd met andere economische beleidskeuzes zoals human capital en doelen toegevoegd voor circulaire economie en de landelijke stikstofdoelen voor de industrie. Tevens is er meer balans gebracht in de provinciale inzet op het bijdragen aan het realiseren van economische doelen en het versnellen van de transities in goede balans met de leefomgeving.

De bredere uitwerking van het coalitieakkoord zal met de algehele herziening omgevingsbeleid 2025 worden doorgevoerd.

Wat wil de provincie bereiken?

Het Rotterdamse havenindustriële complex (HIC) bestaat uit een grootindustriële complex, een logistieke hub en een maritiem cluster en is van groot belang voor de economie.

Het HIC verkeert in een energietransitie, een grondstoffentransitie en een digitale transitie. De provincie Zuid-Holland wil deze transities en dit moderniseringsproces faciliteren en versnellen in samenwerking met medeoverheden, Havenbedrijf Rotterdam, (vertegenwoordiging van) bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Wij gaan daarvoor innovaties ondersteunen en duurzame investeringen stimuleren, organiserend vermogen van netwerken en samenwerkingsverbanden versterken en bijdragen aan het op orde brengen van randvoorwaarden. Dit doen wij met de inzet van ons economisch- en innovatie instrumentarium, ons ruimtelijk instrumentarium, onze taken op het gebied van infrastructuur en milieu en de lobby en samenwerking in Brussel en bij het Rijk.

De provincie zet zich als onderdeel van deze beleidskeuze ook in voor het behoud, de versterking en de verduurzaming van het Zuid-Hollandse maritieme cluster. De provinciale inzet komt grotendeels inhoudelijk voort uit de Regionale Maritieme Agenda.

4.1.4 Digitale economie

Toelichting

De tekst van de beleidskeuze is gewijzigd om meer de nadruk te leggen op transitieversnelling. De maatregelen ‘Gemeentes ondersteunen bij de uitrol van 5G en glasvezel’, ‘Stimuleren van toepassing van digitale innovaties in de belangrijkste sectoren’ en ‘Zorgen voor cyberweerbare sectoren en stimuleren van digitale cyberinnovaties’ komen te vervallen. Om de transitie te versnellen worden de volgende lijnen aangebracht.

- 1. We geven bewoners en ondernemer de kans mee te komen in de digitale transitie met een gerichte aanpak op het MKB en de inzet op digitale vaardigheden van onze inwoners.*
- 2. De provincie heeft een gerichte aanpak op verantwoord digitaliseren. We houden oog voor ethische dilemma's en bouwen met (semi)overheidsorganisaties, kennisinstellingen en bedrijven aan de ambitie om hét kenniscluster te worden voor digitalisering en vrede, recht, en ethiek.*
- 3. Wij versterken de cyberweerbaarheid in de economische sectoren door bewustwording te vergroten en het bieden van concrete ondersteuning per sector. Wij helpen gemeenten en het breed MKB bij het verhogen van de cyberweerbaarheid en de preventie van ondermijning en wij ondersteunen het internationale veiligheidscluster in Zuid-Holland, door middel van Security Delta (HSD).*

4. *We stimuleren in Zuid-Holland maatschappelijk verantwoorde digitale innovatie en helpen de economische sectoren deze innovaties toe te passen.*

Wat wil de provincie bereiken?

Digitalisering verandert ons werk, verdienmodellen en hoe we (samen)leven. Gebruik en beschikbaarheid van technologie is bepalend voor onze concurrentiepositie en onze manier van werken. De provincie Zuid-Holland zet zich in om de digitale transitie van de economie te versnellen en om de regio als innovatieve digitale regio te profileren.

We vinden het belangrijk dat het een inclusieve transitie is waarbij iedereen kan meekomen, ook mensen en ondernemers voor wie digitalisering niet vanzelfsprekend is. We hebben hierbij aandacht voor de ethische vraagstukken rondom digitalisering en zetten in om de cyberweerbaarheid van de sectoren te vergroten. Met bijzondere aandacht voor een van de grootste uitdagingen van dit decennium het tekort aan arbeidskrachten in alle sectoren.

4.1.5 Circulair Zuid-Holland

Toelichting

De beleidskeuze 'Circulair Zuid-Holland' is geactualiseerd naar aanleiding van het coalitieakkoord 2023 – 2027. Mondiale ontwikkelingen (oorlog in Oekraïne, geopolitiek) maken de grondstoffent transitie urgent. Daarnaast zien we kansen om met een circulair Zuid-Holland onze provincie toekomstbestendiger te maken. Dit resulteert in een circulaire strategie, bestaande uit een achttal bouwstenen:

- *Intensiveren van beleidsinzet op (1) innovatie, (2) coalitie- en netwerkvorming, (3) ruimte voor circulair en (4) circulair maken van onze eigen organisatie.*
- *Bijstellen van (5) financiering en subsidies, (6) beleid en monitoringaanpak en (7) vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).*
- *Nieuw onderdeel: (8) rechtvaardige en inclusieve transitie voor alle Zuid-Hollanders*

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil een volledige circulaire economie in Zuid-Holland bereiken in 2050 met als tussendoel 50% reductie van (primaire) materialen in 2030. De provincie zet in verschillende inhoudelijke thema's waar de provincie impact kan maken. Dit doet de provincie met een transitieaanpak in samenwerking met medeoverheden, bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties en groepen die aan de transitie bijdragen.

Maatregelen:

- **Maatregel Samen bouwen aan een Circulair Zuid-Holland**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie wil een volledige circulaire samenleving in Zuid-Holland bereiken in 2050 met als tussendoel 50% reductie van (primaire) materialen in 2030. Een circulaire economie is een belangrijk onderdeel van die circulaire samenleving. De provincie zet in verschillende inhoudelijke thema's waar de provincie impact kan maken. Dit doet de provincie met een transitieaanpak in samenwerking met medeoverheden, bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties en groepen die aan de transitie bijdragen.

4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen

Toelichting

Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen – samenvoeging van 3 beleidsbeslissingen

De teksten van de beleidsbeslissingen: concentratie en bundeling van detailhandel, juiste kantoor op de juiste plek en concurrerende en toekomstbestendige bedrijventerreinen worden samengevoegd tot één nieuwe beleidsbeslissing: 'Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen' om hiermee het Omgevingsbeleid in lijn te brengen met onze Planning & Control cyclus.

Concentratie en bundeling van detailhandel

Bij detailhandel zijn vooral redactionele aanpassingen gedaan zodat het geheel beter leesbaar wordt en is aangepast op de inzet en terminologie uit het Coalitieakkoord. Verder worden de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- *Bij de tekst m.b.t. ambacht/dienstverlening wordt duidelijker gemaakt dat detailhandel in ter plaatse vervaardigde goederen bij productiebedrijven mogelijk is, maar dat dit nadrukkelijk niet geldt voor assemblage- en groothandelsbedrijven. Een importeur die elders geproduceerde fietsen in elkaar zet, wordt dus niet beschouwd als een productiebedrijf;*
- *Bij de tekst m.b.t. supermarkten in kleine kernen wordt toegevoegd: bij vestiging van een supermarkt net buiten het winkelconcentratiegebied moet aangetoond te worden dat de leefbaarheid in de kern onder druk staat vanwege het ontbreken van een toekomstbestendige supermarkt. De omvang van de supermarkt dient wel in overeenstemming te zijn met de lokale verzorgingsfunctie.*

Sturen op het juiste kantoor op de juiste plek

Bij kantoren worden twee kleine aanpassingen doorgevoerd op basis van de behoefteraming kantoren 2023:

- *De actuele cijfers van de behoefteraming 2023 worden opgenomen;*
- *aanpassing strategie bij enkele OV-knooppuntlocaties en centrum/intercitystationslocaties wordt de strategie aangepast (beperkte groei mogelijk).*

Deze aanpassingen vormen de basis voor de uitvraag voor actualiseren van de regionale kantorenvisies per 1 juli 2025.

Concurrerende en toekomstbestendige bedrijventerreinen

Kwalitatief goede bedrijventerreinen zijn nodig voor een optimaal vestigingsklimaat voor het Zuid-Hollandse bedrijfsleven. Bedrijventerreinen zijn dé locaties waar hinder veroorzakende functies zich kunnen vestigen, zoals stadsverzorgende bedrijven (bouw, service, reparatiediensten), (stads)logistiek en (circulaire) industrie. Ook zijn het locaties waar we mede onze natuur-inclusieve, circulaire en energie-neutrale doelen kunnen realiseren. Deze terreinen willen we beter gaan beschermen. In de herziening van het Omgevingsbeleid, module Wonen, Werken en Werelderfgoed zijn we begonnen met het beschermen van een aantal bedrijventerreinen van provinciaal belang. Tijdens de zienswijzeprocedure hebben gemeenten nog een aantal extra terreinen aangedragen die ze graag op de lijst van niet te transformeren terreinen willen plaatsen, deze voegen we in de komende herziening toe.

Als vervolgstap hierop en om de ruimte voor werken beter te beschermen is de provincie voornemens haar bescherming uit te breiden naar alle bedrijventerreinen.

In de (nu nog) concept-ruimtelijke koers voor Zuid-Holland (vast te stellen door Provinciale Staten december 2023) zijn de volgende 4 sturende ruimtelijke principes opgenomen:

1. *Een toekomstbestendige leefomgeving is onze topprioriteit;*
2. *We accepteren dat niet voor alles ruimte is in Zuid-Holland;*

3. *We sturen op kwaliteit en maximale maatschappelijke toegevoegde waarde;*
4. *We houden we rekening met de maatschappelijke kosten en baten op de korte en lange termijn.*

Verder is hierin over ruimte voor economie opgenomen: “Om dit mogelijk te maken moeten wonen en werken zich ontwikkelen binnen de ruimte die daarvoor al is gereserveerd. We gaan voor kwaliteit en selectieve groei. Dat betekent dat we niet meer vanzelfsprekend ruimtelijk faciliteren op basis van ramingen en prognoses.”

Werken moet zich dus ontwikkelen binnen de ruimte die daarvoor al is gereserveerd. Tegelijk weten we dat de transitie naar een duurzame, circulaire economie – al dan niet tijdelijk – extra ruimte nodig heeft: circulaire bedrijvigheid bestaat voorlopig náást lineaire bedrijvigheid. Ook de transitie naar een energie-neutrale economie zal ruimte vragen voor bijv. waterstof fabrieken of energieopslag. Het Rijk schat in dat er in 2050 15% extra ruimte benodigd is voor de economie (Programma Ruimte voor Economie, oktober 2023).

Aan de ene kant moet de economie zich dus ontwikkelen binnen de ruimte die beschikbaar is en aan de andere kant is er meer ruimte nodig. Om deze paradox op te vangen, werken we aan het beter benutten van bedrijventerreinen. Naast schuifruimte is er immers ook behoefte aan nieuwe oplossingen om ruimte optimaal, intensief en meervoudig te gebruiken.

Tot nu toe heeft de provincie altijd uitsluitend hogere milieucategorieën (>3) en watergebonden bedrijvigheid beschermd met een compensatieplicht. Gezien bovenstaande ontwikkelingen is de provinciale inzet om de ruimte voor werken beter te beschermen. De precieze uitwerking hiervan in teksten in het Omgevingsverordening/Omgevingswet zal op basis van de internetconsultatie en een actieve participatie met stakeholders, verder worden uitgewerkt.

Het volgende voorstel wordt gedaan:

- *(onderdelen van) Bedrijventerreinen met milieucategorie kleiner dan 3 (of vergelijkbare milieuzones) kunnen in een gebiedsontwikkeling naar een gebied met meer functies dan alleen werken worden opgenomen, mits hierbij evenveel ruimte voor ondernemen in m² en bedrijfspategorie terugkomt. Omdat deze m² boven elkaar kunnen worden gerealiseerd, wordt de ruimte efficiënter benut. Vrijgespeelde ruimte wordt met voorrang ingezet voor het ontwikkelen van circulaire, natuur-inclusieve en energieneutrale bedrijvigheid.*
- *Functiemenging op bedrijventerreinen is alleen mogelijk met functies die ondersteunend zijn aan het profiel. Er komen geen functies die de hoofdfunctie bedrijventerrein verdringen.*
- *(onderdelen van) Bedrijventerreinen met milieucategorie 3 en hoger (of vergelijkbare milieuzones) en/of watergebonden kavels kunnen niet langer worden getransformeerd naar andere functies.*

Voor een volgende herziening gaan we verkennen of het mogelijk en nodig is meer bedrijventerreinen het label ‘watergebonden’ toe te kennen.

Om een eventuele mismatch tussen kwantitatief aanwezig planaanbod en kwalitatieve vraag op te heffen zal er soms herprogrammering of fasering van het (harde) planaanbod aan de orde kunnen zijn, om zo kwalitatief goed aanbod de ruimte te geven. Wijziging naar een andere functie of beter passende plek is toegestaan mits de verloren gegane ruimte voor bedrijven kwantitatief en kwalitatief planologisch wordt gecompenseerd in de relevante marktregio. Deze wijziging moet zijn afgestemd in regionaal verband en aangegeven moet worden hoe en waar de eventuele compensatie zal plaatsvinden.

Naast deze uitbreiding van de bescherming van bedrijventerreinen voeren we ook nog een ‘veegactie’ uit op de 3 ha locaties: schrappen van locaties omdat ze inmiddels gerealiseerd zijn of niet meer ontwikkeld worden. Dit zal leiden tot een aangepaste lijst met 3 ha locaties voor bedrijventerreinen.

4.1.7 Human Capital

Toelichting

Kleine inhoudelijke wijzigingen en actualisatie

Wat wil de provincie bereiken?

De aanwezigheid van voldoende en goed geschoold personeel is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed functionerende regionale economie en het slagen van de maatschappelijke transities (energie, circulair, digitalisering). Een arbeidspotentieel dat beschikt over de juiste kennis en vaardigheden, goed onderwijs om nieuwe instroom te realiseren en om bestaande werknemers bij en om te scholen, alsmede een goed werkende arbeidsmarkt zijn daarmee essentieel voor een krachtig Zuid-Holland.

Daarnaast is er een persoonlijk belang voor de mensen die het ‘menselijk kapitaal’ vormen. Waardevol werk versterkt namelijk de brede welvaart. Werk is tenslotte meer dan inkomen. Het vervult een belangrijke sociale en maatschappelijke functie, en voorziet in de mogelijkheid om je te kunnen ontplooiën, deel te kunnen nemen en bij te kunnen dragen aan de maatschappij.

De provincie draagt bij aan het versterken van human capital. Dit doet ze door samen met de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) geïnitieerde Human Capital Agenda 2.0 Zuid-Holland (HCA) uit te voeren, waarin kwantitatieve doelstellingen zijn benoemd die nodig zijn om tot die gewenste situatie te komen. Een agenda die inmiddels door meer dan 100 partijen in Zuid-Holland is onderschreven. Daarnaast investeert de provincie in een programmateam en zorgt ze met een provinciale subsidieregeling voor cofinanciering van concrete projecten.

Maatregelen:

- **Maatregel Het ondersteunen van de uitvoering van de Human Capital Agenda Zuid-Holland**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De aanwezigheid van voldoende en goed geschoold personeel is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed functionerende regionale economie en het slagen van de maatschappelijke transities (energie, circulair, digitalisering). De provincie draagt bij aan het versterken van human capital door de Human Capital Agenda 2.0 Zuid-Holland (HCA) uit te voeren waarbij de provinciale subsidieregeling geld beschikbaar stelt voor deelakkoorden human capital.

4-2 Erfgoed en cultuur

Toelichting

Toelichting is algemeen en wordt dus niet nog per beleidskeuze toegelicht

De Titel van het beleidsdoel is gewijzigd. De wijzigingen onder dit beleidsdoel betreft geen inhoudelijke wijzigingen van het bestaand (omgevingsbeleid), maar een actualisatie. De belangrijkste aanpassingen hebben betrekking op reparatie van verwijzing naar (nieuwe wetgeving) of naar herformulering passend bij de opzet van het provinciaal omgevingsbeleid. Bovendien zijn de benamingen van de beleidskeuzes gewijzigd zodat deze beter aansluiten bij de verwachte opzet van de provinciale begroting.

Om die reden is de “oude beleidskeuze” *Beleven en benutten van erfgoed (zonder beleidsinhoudelijke aanpassing)* gesplitst in:

- *Provinciale erfgoedlijnen ontwikkeld en beleefbaar.*
- *Rijksmonumenten en historische molens in goede staat.*

4.2.1 Erfgoed beschermen in de omgeving

Wat wil de provincie bereiken?

De kern van het erfgoedbeleid van Zuid-Holland is het behoud van erfgoed door het beschermen, beleven en benutten van erfgoed.

Deze beleidskeuze is gesplitst in twee hoofdthema's:

- A. Beschermen van erfgoed
- B. Beleven en benutten van erfgoed (apart beschreven)

Hoofdthema A. bestaat uit vier onderdelen:

1. Behouden en versterken werelderfgoed (erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde)
2. Behouden en verbeteren kroonjuwelen cultureel erfgoed
3. Garanderen van windvang en zicht op historische windmolens
4. Instandhouden en verbeteren van de omgeving van landgoederen en kastelen of kasteelterreinen

4.2.2 Rijksmonumenten en historische molens in goede staat

Wat wil de provincie bereiken?

De kern van het erfgoedbeleid van Zuid-Holland is het behoud van erfgoed door het beschermen, beleven en benutten van erfgoed.

Beschermen van erfgoed vormt de basis van waaruit de provincie werkt aan een beter beleefbaar en benut erfgoed waaronder rijksmonumenten en historische molens. Daarvoor doen wij het volgende:

1. De provincie stimuleert het restaureren en toekomstbestendig maken van rijksmonumenten. Dit zorgt ervoor dat bedoeld erfgoed voor de toekomst behouden blijft. De provincie doet dit door het verlenen van subsidies, door de inzet van de aanjager voor herbesteding van rijksmonumenten, financieren van adviezen op maat voor herbesteding, inzet op verduurzaming en inspelen op klimaatverandering en het stimuleren van de werkgelegenheid en het vakmanschap in de restauratiebranche.
2. De provincie draagt zorg voor het onderhouden en laten draaien van historische windmolens. De provincie stimuleert dit door het verlenen van subsidies voor (groot)onderhoud en het beschikbaar stellen van draaipremies.

Maatregelen:

- Maatregel Stimuleren/ faciliteren bij restaureren en herbesteden rijksmonumenten en stimuleren bij (groot) onderhoud molens

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Met de Subsidieregeling restauratie rijksmonumenten Zuid-Holland 2013 wil de provincie Zuid-Holland eigenaren stimuleren om hun rijksmonument (incl. molens) te restaureren en

om hun rijksmonument bij herbestemming toegankelijk te maken voor een breed publiek en te verduurzamen.

4.2.3 Provinciale Erfgoedlijnen zichtbaar en beleefbaar

Wat wil de provincie bereiken?

Erfgoedlijnen ontwikkelen en beleefbaar maken. De provincie wil het erfgoed rondom de erfgoedlijnen in samenwerking en afstemming met belanghebbende partijen behouden door bescherming, beleving en benutting.

Maatregelen:

- **Maatregel Samenwerken bij erfgoedlijnen**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

- De provincie Zuid-Holland heeft een samenwerkende rol bij het ontwikkelen van erfgoedlijnen. Het ontwikkelen van erfgoedlijnen is een complexe opgave die de provincie samen met andere partijen wil realiseren. Er wordt in co-creatie samengewerkt met vele in- en externe partijen.
- Rond elke erfgoedlijn is een erfgoedtafel gevormd, waar deze partijen in wisselende samenstelling aanzitten. De erfgoedtafels staan open voor iedereen en worden voorgezeten door onafhankelijke voorzitters. De provincie is ambtelijk vertegenwoordigd in deze erfgoedtafels. Eén keer per jaar heeft de gedeputeerde een intervisieoverleg met de voorzitters van de erfgoedtafels.
- De erfgoedtafels hebben voor hun eigen erfgoedlijn een ambitie vastgesteld en een bijbehorend afwegingskader voor de beoordeling van uitvoeringsprojecten. Op basis van de ambitie en met behulp van het afwegingskader geven de erfgoedtafels een zwaarwegend advies aan de provincie over de te subsidiëren projecten. Op basis van deze adviezen stellen Gedeputeerde Staten het Maatregelenpakket erfgoedlijnen vast.

4.2.4 Archeologie beschermen en zichtbaar

Wat wil de provincie bereiken?

Beschermen, benutten en beleven van archeologische waarden vormen de kern van het archeologiebeleid van Zuid-Holland en worden gerealiseerd door:

- Regelgeving voor de bescherming van bekende en onbekende archeologische waarden en vindplaatsen (in de Omgevingsverordening);
- Het archeologisch depot Zuid-Holland (voor het bewaren, de benutting en de beleving van archeologische vondsten en achterliggende gegevens);
- Het stimuleren van het draagvlak voor de archeologie in Zuid-Holland (in lijn met de verdragen van Malta en Faro).

Maatregelen:

- **Maatregel Stimuleren Publieksbereik Archeologie Zuid-Holland**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

- Archeologie behouden voor toekomstige generaties. (Verdrag van Malta)
- Draagvlak voor archeologie creëren (politiek en maatschappelijk)

4.2.5 Versterken cultuurparticipatie en ondersteunen openbare bibliotheken

Wat wil de provincie bereiken?

Het provinciaal cultuurbeleid richt zich op a) waarborging van de basisvoorziening cultuurparticipatie en b) ondersteuning van de openbare bibliotheken in Zuid-Holland. Hiertoe verstrekt de provincie boekjaarsubsidies aan enkele ondersteuningsinstellingen.

Ad a) De basisvoorziening cultuurparticipatie wordt ingevuld door de volgende vijf ondersteuningsinstellingen: Kunstgebouw, Jeugdtheaterhuis Zuid-Holland, Popunie, Stichting Educatieve Orkestprojecten en Erfgoedhuis Zuid-Holland;

Ad b) De ondersteuning van de openbare bibliotheken in Zuid-Holland wordt ingevuld door middel van een boekjaarsubsidie aan de provinciale ondersteuningsinstelling Probiblio. Probiblio voert de ondersteuningsactiviteiten voor de openbare bibliotheken uit. Het doel is dat iedereen in Zuid-Holland publieke toegang heeft tot informatie en cultuur.

Ambitie 5. Versterken natuur in Zuid-Holland

5-1 Gezonde natuur

5.1.1 Nieuwe natuur realiseren

Toelichting

De oude beleidskeuze 'Realisatie NNN' wordt uitgesplitst in twee beleidskeuzes: (1) Natuur Realiseren en (2) Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten. In beleidskeuze 1 (Natuur Realiseren) valt de realisatie van NNN als inspanning onder de maatregel 'realiseren begrensde natuur', samen met de inspanningen 'Realiseren N2000' en 'Extra opgave VHR-doelen'. Deze inspanningen zijn samengevoegd onder één maatregel en één beleidskeuzes waarmee we de samenhang versterken. Het aanpassen van de beleidskeuzes heeft geleid tot redactionele wijzigingen in de tekst, het beleid blijft ongewijzigd.

De oude beleidskeuze 'N2000' wordt uitgesplitst in twee beleidskeuzes: (1) Natuur Realiseren en (2) Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten. In beleidskeuze 1 (Natuur Realiseren) valt 'Realisatie N2000' als inspanning onder de maatregel 'realiseren begrensde natuur', samen met de inspanningen 'Realiseren NNN' en 'Extra opgave VHR-doelen'. Het aanpassen van de beleidskeuzes heeft geleid tot redactionele wijzigingen in de tekst, het beleid blijft ongewijzigd.

Bos en bomen wordt onderdeel van de maatregel 'versterken natuur- en cultuurwaarden binnen de landschappen'. Het beleid is ongewijzigd.

Wat wil de provincie bereiken?

Natuur is onmisbaar voor ons als mensen. Zowel voor de leefbaarheid als voor ons welbevinden. De biodiversiteit, de belangrijkste graadmeter voor de kwaliteit van de natuur, is de afgelopen decennia sterk gedaald. Om dat tij te keren is een robuust geheel van aaneengesloten natuurgebieden die tegen een stootje kunnen doordat de ecosystemen op orde zijn, een essentiële basis. Provincies zijn wettelijk verantwoordelijk specifieke soorten en leefgebieden te beschermen en in de zogenoemde 'gunstige staat van instandhouding' te brengen conform de EU Vogel- en Habitatrichtlijn. Dat doet Zuid-Holland door middel van het op orde brengen van de ecologische systemen. Belangrijk onderdeel daarin is de realisatie van een samenhangend en duurzaam geborgd natuurnetwerk, dat bestaat uit Natura 2000 gebieden, dat verbonden wordt via Natuurnetwerk Nederland (NNN) gebieden, weidevogelkerngebieden, bos en bomen en een meer fijnmazige groenblauwe dooradering van het landschap. Dit natuurnetwerk is nog niet af. Natuurgebieden moeten vergroot worden, ontbrekende verbindingen moeten gerealiseerd worden, en het meer fijnmazige groenblauwe netwerk moet worden uitgebreid.

Van belang is dat de precieze omvang van de natuuropgave nog in ontwikkeling is in het kader van het Nationaal Programma Landelijk gebied. De komende periode worden de beleidskaders verder uitgewerkt voor Zuid-Holland.

Maatregelen:

- **Maatregel Realiseren van de begrensde natuur**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Provincie heeft met het Rijk afgesproken dat voor Natuurpact er nog circa 3.200 hectare NNN gerealiseerd moeten worden vóór eind 2027. Met de uitvoering van de NNN-opdrachten, Krimpenerwaard, Gouwe Wiericke en NN-Zuid Holland voor de restopgave, geeft PZH hier invulling aan. Deze nieuwe natuur wordt ingericht door middel van zelfrealisatie of in samenwerking met terreinbeheerorganisaties, waterschappen, natuurorganisaties, inwoners

en ondernemers uit sectoren als land- en tuinbouw, bouw, industrie, energie en mobiliteit. Op deze manier werken we aan een samenhangend en verbindend netwerk van duurzaam behouden natuurgebieden.

- [Maatregel Versterken natuur- en cultuurwaarden binnen de landschappen](#)

[Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?](#)

Een goed functionerend natuurlijk systeem is een belangrijke randvoorwaarde voor een gezonde en duurzame economie, ruimtelijke ontwikkeling en leefomgeving. Daarom zet Zuid-Holland breed in op een goede kwaliteit van de natuur en het landschap. Natuur- en cultuurwaarden versterken is een van de sleutels. Dit doen we via de volgende hoofdsporen: programma boerenlandvogels, bos- en bomenbeleid, realisatie van groenblauwe dooradering. Hiermee werkt de provincie met haar partners toe naar een provincie dekkend en fijnmazig systeem van natuur. Hiermee worden de bestaande natuur-, recreatie- en andere groengebieden ondersteund en verbonden en de natuur versterkt in met name het landelijk gebied. Daarmee levert deze maatregel een belangrijke bijdrage aan de doelen van het ZH-PLG op het vlak van natuur, klimaat, water en landbouw.

[Verordening tekst NNN](#)

[Toelichting wijziging](#)

[Aanpassen Bijlage IX, onderdeel D, over de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland](#)

De toegevoegde tekst is afkomstig uit de huidige Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013. Het opnemen van deze tekst betekent dus geen aangepast beleid. Wel zorgt het opnemen van deze tekst voor meer duidelijkheid bij gemeenten en initiatiefnemers. Uit de praktijk blijkt dat alleen een verwijzing naar het natuurbeheerplan voor initiatiefnemers vaak onvoldoende is, omdat het natuurbeheerplan niet in alle gevallen de huidige situatie en de huidige kenmerken en waarden afdoende beschrijft. Overigens is de provincie voornemens om in 2024 de wezenlijke kenmerken en waarden per gebied of gebiedstype verder uit te werken. Deze zullen dan ook als bijlage bij de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening worden opgenomen.

[Voorgestelde wijziging](#)

De tekst van onderdeel D van Bijlage IX (Wezenlijke kenmerken en waarden natuurnetwerk Nederland als bedoeld in artikel 7.60) wordt gewijzigd en komt als volgt te luiden: “De wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland bestaan uit de geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, duisternis en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde alsmede de samenhang met andere natuurgebieden. De wezenlijke kenmerken en waarden, inclusief het gewenste beheer daarvan, worden in een daarvoor door gedeputeerde staten vastgesteld natuurbeheerplan omschreven.”

[5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten](#)

[Toelichting](#)

In deze nieuwe beleidskeuze zijn vijf maatregelen ondergebracht. Soortenbescherming komt terug onder Actieve natuurbescherming en Passieve natuurbescherming. In deze nieuwe maatregelen komen maatregelen uit de oude indeling als inspanning terug. Het beleid blijft dus ongewijzigd, maar de provincie versterkt met deze indeling de samenhang. Het aanpassen van de beleidskeuzes heeft geleid tot redactionele wijzigingen in de tekst.

Komt te vallen onder de maatregel: Draagvlak natuur / Natuureducatie en -participatie. Aan deze maatregel worden de inspanningen wildopvang en nationale parken uit het coalitieakkoord toegevoegd.

De beleidskeuze “Faunabeheer” wordt een maatregel onder “Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten” en gaat “Balans en behoud draagvlak door faunabeheer” heten. Het beleid is ongewijzigd.

Bestrijding en beheer invasieve exoten komt terug als inspanning onder de maatregel Actieve Natuurbescherming. Het beleid is ongewijzigd.

Wat wil de provincie bereiken?

Natuur en biodiversiteit in ons land staan onder druk, zeker in een drukbevolkte provincie als Zuid-Holland. Om de natuurgebieden en de daar van nature voorkomende plant- en diersoorten te beschermen stelt de provincie beleid op om het behoud en verder versterking van de ecologische waarden van deze gebieden mogelijk te maken. Dit doet zij door het faciliteren van natuur- en landschapsbeheer en van kwaliteitsimpulsen in natuurgebieden. Daarnaast stelt zij regels op ter bescherming van de natuur en ziet toe op de naleving daarvan.

Maatregelen:

- **Maatregel Beheer van begrensde natuur**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Provincies zijn wettelijk verantwoordelijk om specifieke soorten en leefgebieden te beschermen en in de zogenoemde ‘gunstige staat van instandhouding’ te brengen conform de EU Vogel- en Habitatrichtlijn. Dat doet Zuid-Holland door middel van het op orde brengen van de ecologische systemen. Belangrijk onderdeel daarin is de realisatie van een samenhangend en duurzaam geborgd natuurnetwerk, dat bestaat uit Natura 2000 gebieden, dat verbonden wordt via Natuurnetwerk Nederland (NNN) gebieden, weidevogelkerngebieden en een meer fijnmazige groenblauwe dooradering van het landschap. Daarnaast zijn in het landelijke gebied ook gebieden begrensd voor beheer van agrarische natuur. De provincie wil deze natuurgebieden, ecologische verbindingzones en natuurwaarden in het landelijke gebied behouden en daar de natuurwaarden en biodiversiteit verder versterken.

- **Maatregel Balans en behoud draagvlak door faunabeheer**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De aanwezigheid van dieren staat soms op gespannen voet met andere (maatschappelijke) belangen. Denk aan openbare veiligheid, volksgezondheid, landbouw of belangen van flora en fauna zelf. Dieren kunnen zorgen voor overlast, schade en onveilige situaties in het agrarische gebied, in de stad, in de haven en zelfs in natuur- en recreatiegebieden.

Om conflicten tussen de aanwezigheid van dieren en andere belangen te voorkomen én om draagvlak te behouden voor natuur grijpt de provincie bij bepaalde populaties in om daarmee schade/risico's te beperken. Dit wordt niet uitgevoerd om de natuur te bedwingen, maar om te zorgen voor balans. Binnen het faunabeheer streeft de provincie naar een gezond evenwicht in populaties en weegt zorgvuldig de belangen van natuur en samenleving af. Waar nodig worden maatregelen getroffen, bijvoorbeeld ten behoeve van bescherming van flora en fauna, openbare veiligheid en volksgezondheid alsmede beperking van (landbouw)schade of andere wettelijke belangen.

- **Maatregel Actieve natuurbescherming**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie streeft er naar de druk op natuur en biodiversiteit te verlagen, onder andere door de eliminatie en beheer van invasieve exoten, en stabiele populaties van kwetsbare soorten te laten ontstaan. Ook is het instrument icoonsoorten ontwikkeld. De provincie heeft 40 icoonsoorten vastgesteld die staan voor de diverse natuur- en landschapstypen binnen Zuid-Holland. Door de leefgebieden van deze icoonsoorten op orde te brengen, zal het beter gaan met het hele Zuid-Hollandse ecosysteem (water, bodem, natuur).

Als de basiscondities op orde zijn en ecosystemen goed kunnen functioneren, ontstaat een leefomgeving waarin de provincie aan die zorg voor planten en dieren voldoet; en een natuur die kan voorzien in de ecosystemendiensten waar wij als mens afhankelijk van zijn. Denk daarbij aan essentiële functies als bestuiving van voedselgewassen, natuurlijke plaagbestrijding, schone lucht, inspiratie en ontspanning.

- **Maatregel Passieve natuurbescherming**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Passieve natuurbescherming richt zich op het voorkomen dan wel beperken van handelingen die beschermde gebieden, houtopstanden en de populatie van beschermde soorten kunnen aantasten. Met ontheffingen, vergunningen en vrijstellingen kunnen uitzonderingen op deze handelingen mogelijk worden gemaakt. Waarbij de aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt dan wel gecompenseerd.

- **Maatregel Draagvlak natuur/ Natuureducatie en-participatie**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie wil de groenbeleving en de betrokkenheid van de Zuid-Hollandse burger bij de natuur vergroten. Dit wordt bereikt door het vergroten van natuurkennis en natuurbeleving, stimuleren en ondersteunen inzet van burgers voor en in de natuur, en door integrale versterking van Nationale Parken.

Verordening tekst weidevogelgebieden

Toelichting wijziging

Openheid toevoegen als factor voor de belangrijke weidevogelgebieden

De openheid is een zeer belangrijke kwaliteit van een belangrijk weidevogelgebied. Met deze aanpassing is de omschrijving van de factoren in de verordening gelijk met de omschrijving hiervan in de Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013.

Voorgestelde wijziging

In artikel 7.43j, tweede lid, onder b: tussen de woorden “de” en “rust” de woorden “openheid en” invoegen. (onderdeel b komt dan te luiden: “b. de factoren die de hoge weidevogeldichtheden mogelijk maken zoals het graslandgebruik, de waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, de landschapsstructuur en de openheid en rust van het gebied.”)

5.1.3 Natuurinclusieve transitie

Toelichting

Nieuwe beleidskeuze; waarmee de natuurinclusieve transitie nadrukkelijker wordt geformuleerd

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie stuurt aan de voorkant van ontwikkelingen en processen op behoud en versterking van biodiversiteit. De huidige manier van wonen en werken blijkt immers ontoereikend, om aan de vele uitdagingen (bodemdaling, verzilting, verdroging, afname biodiversiteit) het hoofd te bieden en om aan (inter)nationale afspraken (natuur, stikstof, klimaat, fijnstof) te voldoen.

Door biodiversiteit als dwarsdoorsnijdend thema onderdeel van ons handelen te maken, werken we aan een aantrekkelijk, natuurinclusief en toekomstbestendig Zuid-Holland. Dan ontstaat zowel meer ruimte voor flora en fauna als voor het oplossen van maatschappelijke problemen. Het integraal meenemen van biodiversiteit levert ook veel op voor de diensten die de natuur de mensheid levert, de zogenaamde ecosysteemdiensten. Denk hierbij aan de zuivering van lucht en water en aan een gezondere leefomgeving, maar ook aan onze hoogwaterveiligheid. Deze ecosysteemdiensten vormen de belangrijkste randvoorwaarde voor ons bestaan én onze economie.

Maatregelen:

- [Maatregel Bevorderen basiskwaliteit Natuur voor een natuurinclusief en gezond Zuid-Holland](#)

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Basiskwaliteit natuur is het concept om biodiversiteit te bevorderen in landelijk en stedelijk gebied en op die manier te zorgen dat algemene soorten algemeen blijven voorkomen. Er wordt onderzocht in hoeverre biodiversiteit in de toekomst als randvoorwaarde kan worden gesteld bij nieuwe projecten en hoe dit in het sociaal, economisch en ruimtelijke beleid geïntegreerd wordt.

- [Maatregel Natuurinclusief kennis- en instrumentarium ontwikkelen](#)

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie ontwikkelt natuurinclusieve kennis en instrumentarium om biodiversiteit structureel onderdeel te maken van ruimtelijke, economische en sociale afwegingen en past deze toe. De provincie draagt zo bij aan verdere invulling van het begrip van natuurinclusief en bevordert natuurinclusief werken. Begrippen als basiskwaliteit natuur en icoonsoorten worden geborgd in onze werkprocessen en bieden in iedere fase van een ontwikkeling praktische handvatten om met natuurinclusief aan de slag te gaan.

- [Maatregel Realiseren van natuurinclusieve focuslocaties](#)

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Lagere overheden en gebiedspartners gaan met hulp van de provincie natuurinclusief realiseren op focuslocaties en betrekken daarbij de samenleving. De provincie geeft zelf het goede voorbeeld, bijvoorbeeld rond de provinciale infrastructuur. De focuslocaties maken zichtbaar wat natuurinclusief is en voor de samenleving oplevert. De provincie zet de focuslocaties in de schijnwerpers en draagt daarmee bij aan inspiratie, bewustwording en draagvlak. Zo verwachten we dat natuurinclusief de norm wordt voor maatschappelijke stakeholders

5.1.4 Stikstofreductie

Toelichting

De beleidskeuze is van naam gewijzigd van “Stikstof” naar “Stikstofreductie”. In de beleidskeuze zijn de reductiedoelstellingen helder verwoord en worden de programmalijnen uitgelicht.

Wat wil de provincie bereiken?

De stikstofreductie, zowel van ammoniak als van stikstofoxiden, heeft als doel om de depositie van stikstof op de natuurgebieden te verlagen en daarmee bij te dragen aan natuurherstel. Voor de reductie van stikstof heeft de provincie een concrete reductiedoelstelling van 2,5kton ammoniak in 2035 ten opzichte van 2018.

Daarnaast is het voor de provincie belangrijk om maatschappelijke ontwikkeling mogelijk te blijven maken. Om de stikstofproblematiek op te lossen werkt de provincie samen met regionale partners.

Maatregelen

Toelichting

De programmalijnen krijgen ieder een maatregel.

- 1. Ammoniak (NH₃) reductie voor natuurherstel;*
- 2. Stikstofoxiden (NO_x) reductie voor natuurherstel;*
- 3. Ontwikkelingen mogelijk maken middels vergunningverlening, waaronder helpen bij de legalisatie van PAS-melders.*

- Maatregel Ammoniak reductie voor natuurherstel

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie wil ammoniak (NH₃) reductie realiseren voor natuurherstel. De provincie heeft een concrete reductiedoelstelling van 2,5kton ammoniak in 2035 ten opzichte van 2018. Deze reductie draagt bij aan het natuurherstel van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

- Maatregel Stikstofoxiden reductie voor natuurherstel;

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie wil bijdragen aan stikstofoxiden (NO_x) reductie voor natuurherstel. Voor NO_x-reductie zijn er landelijke indicatieve reductiedoelstellingen voor de sectoren mobiliteit en industrie & energie van respectievelijk 25% en 38% in 2030 ten opzichte van 2019. De reductiedoelen zijn Rijksdoelen, de provincie draagt bij aan het behalen van de doelen. De NO_x-reductie draagt onder andere bij aan het natuurherstel van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

- Maatregel Vergunningverlening maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk houden

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie zet zich in om vergunningverlening voor maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk te houden zoals woningbouw, energietransitie en mobiliteit. Ook zet de provincie zich in voor de legalisatie van PAS-melders. De legalisatie van PAS melders is een Rijksverantwoordelijkheid maar wegens de nijpende situatie van PAS melders draagt de provincie bij aan de legalisatie.

5-2 Transitie landbouw

Toelichting

Titel beleidsdoel is gewijzigd.

5.2.1 Toekomstbestendige & natuurinclusieve landbouw

Toelichting

De titel van de beleidskeuze Vitale Landbouw wordt gewijzigd naar Toekomstbestendige & natuurinclusieve landbouw. De wijzigingen die wij voorleggen zijn redactioneel en brengen accenten aan vanuit het coalitieakkoord. Parallel aan het ZH-PLG proces wordt de beleidskeuze het komende jaar (herziening 2025) inhoudelijk gewijzigd.

Uit onze eerste inventarisatie in de agrarische sector blijkt behoefte aan experimenteerruimte ten behoeve van de transitie naar een meer natuurinclusieve en extensieve landbouw en het toevoegen van aanvullende functies aan agrarische bedrijfsmodellen. Onder experimenteerruimte verstaan we het verlenen van toestemming om gefundeerd en geformaliseerd af te wijken van bestaand beleid en regelgeving. Op dit moment is bijvoorbeeld ruimtelijk beleid vaak gericht op scheiding van functies, bijvoorbeeld van veehouderij en bometeelt. In de transitie is behoefte aan ruimte voor gemengde bedrijven met een winkel of werkruimte waar bezoekers kunnen worden ontvangen of andere maatschappelijke of agrarische diensten. Vooruitlopend op het ZH-PLG zullen we experimenteerruimte bieden.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie werkt de komende jaren aan toekomstgerichte landbouw die transitiedoelen zoals stikstofreductie, biodiversiteit, waterbeheer en economie integreert. Met als uitgangspunt voldoende ruimte als waarborging voor de land- en tuinbouw als economische sector en de voedselzekerheid. Dat is een land- en tuinbouw met minder schadelijke uitstoot naar bodem, lucht en water. Om de transitiedoelen te monitoren en te borgen wordt ingezet op dataverzameling.

5-3 Leven met water

5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

Toelichting

Geen wijziging

5.3.2 Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid

Toelichting

Titel van beleidskeuze 'mooi en schoon water' is gewijzigd naar 'Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid. Daarnaast is de maatregel 'realiseren goede grondwaterkwaliteit en -kwantiteit' aangevuld met tekst over brijnwater.

- Maatregel realiseren goede grondwaterkwantiteit en-kwaliteit

Toelichting

In het Regionaal Waterprogramma, onderdeel van het Omgevingsprogramma, is onder de maatregel 'realiseren goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit' een kopje gebiedsspecifieke preventieve maatregelen ten aanzien van infiltreren en lozen. Dit kopje en de daaronder staande tekst over herziening beleid voor brijnlozing is te vervangen door het volgende:

Gebiedsspecifieke preventieve maatregelen ten aanzien van onttrekken, infiltreren en lozen.

Ambitie 6. Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

6-1 Wonen

Toelichting

Titel beleidsdoel is gewijzigd.

6.1.1 Voldoende en betaalbare woningbouw

Toelichting

Voorgenomen wijzigingen t.b.v. nieuwe doelstelling 40% sociale huur

(NB: dit zijn nog niet de volledig uitgeschreven teksten, maar geven op hoofdlijn de bedoeling van de wijzigingen aan)

Omgevingsvisie

Meer dan de helft van de Zuid-Hollandse huishoudens komt in aanmerking voor een sociale huurwoning. Het huidige aanbod is ontoereikend om aan de vraag te voldoen. Er is een grotere voorraad betaalbare woningen nodig en een inhaalslag in de bouw van deze woningen. Ook is er geen goede regionale spreiding van sociale huurwoningen.

In de Omgevingsvisie bij de Beleidskeuze Voldoende betaalbare woningbouw wordt de volgende doelstelling toegevoegd als doelstelling 4 in de paragraaf Betaalbare woningbouw:

De 3 bestaande doelstellingen zijn:

- 1. minimaal 2/3 betaalbare woningbouw (huur en koop) vanaf 2025 in het regionale woningbouwprogramma (nieuwbouw);*
- 2. waarvan de helft in portefeuille van woningcorporaties (sociale huur en middenhuur), dus minimaal 1/3 in portefeuille van woningcorporaties vanaf 2025 in het regionale woningbouwprogramma (nieuwbouw);*
- 3. streven naar minimaal 30% sociale huur in de totale woningvoorraad per gemeente*

Daar wordt als vierde doelstelling aan toegevoegd:

- 4. minimaal 40% sociale huur (nieuwbouw) vanaf 2025 in het regionale woningbouwprogramma, waarbij de focus ligt op gemeenten die minder dan 30% sociale huur in de voorraad hebben.*

In eerste instantie wordt gekeken of het regionaal woningbouwprogramma in totaal 40% sociale huur nieuwbouw gemiddeld bevat voor de planperiode. Als dat niet zo is wordt gekeken welke gemeenten minder dan 40% sociale nieuwbouw gemiddeld voor de planperiode geprogrammeerd hebben. Vervolgens wordt gekeken welke van deze gemeenten minder dan 30% sociale huur in de totale woningvoorraad hebben. Op dit moment (peildatum eind oktober 2023) heeft nog geen enkele regio een percentage nieuwbouw sociale huur van 40% of hoger gemiddeld voor de planperiode van het regionaal woningbouwprogramma. Bij 12 gemeenten van de 50 gemeenten is de voorraad sociale huur boven de 30% van de totale woningvoorraad. Bij 38 gemeenten is de voorraad sociale huur onder de 30% van de totale woningvoorraad. De nieuwe doelstelling is op deze laatste gemeenten van toepassing. Van deze gemeenten wordt het maximaal haalbare gevraagd, niet het onmogelijke om het percentage sociale huur in de zachte nieuwbouwplannen te verhogen. Plannen waarvoor al een vastgesteld bestemmingsplan/omgevingsplan is, kunnen niet meer beïnvloed worden. In de ontwerp-

herziening zal worden aangegeven vanaf welke datum zachte plannen waarvoor nog geen anterieure overeenkomst is afgesloten aan de nieuwe doelstelling moeten voldoen. Jaartal in de doelstelling is 'vanaf 2025' ervan uitgaande dat PS in Q4-2024 Herziening 2024 vaststellen. De sociale huurwoningen moeten voldoen aan de voorwaarden zoals eerder vastgelegd in het Omgevingsbeleid (herziening WWW): minimaal 25 jaar beschikbaar als sociale huur, geringe huurstijging en verhuur via een woonruimteverdeelsysteem.

Omgevingsverordening

Wijziging Artikel 7.47a (voldoende sociale huurwoningen)

(NB: onderstaande tekst geeft de strekking weer van de regeling, dit wordt nog uitgewerkt in juridische regels; De regeling staat los van de ladder voor duurzame verstedelijking, het begrip 'stedelijke ontwikkeling' wordt daarom niet gehanteerd):

- Een wijziging van het omgevingsplan voor een ontwikkeling met 12 of meer woningen waarover geen overstemming is met GS moet bestaan uit 2/3 betaalbaar en 40% sociale huur indien de omvang van de bestaande lokale woningvoorraad sociale huurwoningen lager is dan 30%.*
- Een wijziging van het omgevingsplan voor een ontwikkeling met 12 of meer woningen waarover geen overstemming is met GS moet bestaan uit 2/3 betaalbaar en 30% sociale huur indien de omvang van de bestaande lokale woningvoorraad sociale huurwoningen 30% of hoger is.*

Omgevingsprogramma

In het Omgevingsprogramma bij het onderdeel Regionale woningbouwprogramma's wordt toegelicht hoe GS de doelstelling toepassen. Hierbij geldt dezelfde werkwijze zoals al in het Omgevingsprogramma is beschreven (herziening WWW) voor de andere doelstellingen voor betaalbaarheid. Eerst het gesprek aangaan met de regio en de gemeente. Vervolgens zachte plannen niet aanvaarden van gemeenten die niet aan de doelstelling voldoen. Als er dan geen doelbereik en overeenstemming is dan valt een wijziging van het omgevingsplan dat woningbouw mogelijk zou maken binnen het toepassingsbereik van de Omgevingsverordening en zijn de regels (per wijziging van het omgevingsplan) van toepassing.

Ook wordt in het Omgevingsprogramma aangegeven hoe GS de voorraad sociale huur per gemeente bepalen. Op dit moment zijn er alleen landelijke cijfers beschikbaar van het aandeel corporatiewoningen sociale huur in de totale woningvoorraad per gemeente. Het aandeel particuliere sociale huurwoningen in de totale woningvoorraad per gemeente wordt niet landelijk bijgehouden. Als een gemeente onder de 30% sociale huur (corporatiewoningen) in de totale woningvoorraad zit dan ligt de bewijslast bij gemeente om het aandeel particuliere sociale huur in de totale woningvoorraad aan te tonen. Niet alle particuliere sociale huur telt mee. Alleen de particuliere sociale huur die aan de voorwaarden voor sociale huur voldoet die zijn vastgelegd in het Omgevingsbeleid (herziening WWW) telt mee: 25 jaar sociale huur, huurprijregels en verhuur via woonruimteverdeelsysteem. De extra woningen die aan deze voorwaarden voldoen tellen dan mee in het aandeel sociale huur in de in de totale woningvoorraad, waardoor de gemeente boven de 30% sociale huur in de totale woningvoorraad uit kan komen.

6.1.2 Huisvesting doelgroepen en spoedzoekers

Toelichting

Voorgenomen wijzigingen t.b.v. toevoegen doelgroep asielzoekers

(NB: dit zijn nog niet de volledig uitgeschreven teksten, maar geven op hoofdlijn de bedoeling van de wijzigingen aan)

Omgevingsvisie

Bij de Beleidskeuze Huisvesting voor alle doelgroepen bij het de beschrijving van de prioritaire doelgroepen wordt toegevoegd:

5. Asielzoekers

Een asielzoeker is iemand die asiel heeft aangevraagd. Hij of zij vraagt om bescherming als vluchteling en wacht op de beslissing van de overheid. Zolang de asielprocedure loopt, hebben asielzoekers het recht om in Nederland te blijven. Het Rijk is verantwoordelijk voor het opvangen van asielzoekers en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) voert dit in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid uit. Het COA is tot nu toe afhankelijk van de vrijwillige medewerking van gemeenten bij het realiseren van asielopvang. Het Rijk is voornemens om een (structurele) wettelijke taak aan gemeenten te geven in de opvang van asielzoekers. Hiervoor is het wetsvoorstel Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (ook bekend als de Spreidingswet) ingediend. Ook moet deze wet leiden tot een evenwichtigere verdeling van asielzoekers over gemeenten en het mogelijk maken van kleinschalige opvang.

Er zijn momenteel landelijk te weinig opvangplekken voor asielzoekers. De provincie Zuid-Holland wil samen met gemeenten verantwoordelijkheid nemen in de maatschappelijke opgave om (tijdelijk en structureel) meer en kwalitatief betere asielopvang te realiseren. De provincie heeft hierin een faciliterende rol. Het huidige wetsvoorstel van het Rijk beoogt een coördinerende rol voor de provincie (monitoren, signaleren, rapporteren, uitwisseling van kennis en meedenken in de uitvoering).

Omgevingsprogramma

Bij de Maatregel Uitwerking instrumenten woonbeleid wordt toegevoegd:

Opvang van asielzoekers

De provincie Zuid-Holland wil samen met gemeenten verantwoordelijkheid nemen in de maatschappelijke opgave om (tijdelijk en structureel) meer en kwalitatief betere asielopvang te realiseren. Vooruitlopend op de Wet Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (ook bekend als de Spreidingswet) zijn daarom op de Provinciale Regietafel (PRT) in Zuid-Holland afspraken gemaakt over het realiseren van 10.000 opvangplekken, als tussenstap richting de door het Rijk gevraagde hogere opgave van het aantal benodigde plekken in Zuid-Holland. Deze hogere opgave is vastgesteld op de Landelijke Regietafel (LRT), op basis van de Meerjaren Productie Prognose (MPP) die minimaal elk half jaar wordt herijkt.

Voor het realiseren van voldoende asielopvang zijn Regionale Regietafels (RRT's) ingericht. De regio's Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid hebben hierbij de structuur van de veiligheidsregio aangehouden. De regio's Holland Rijnland en Midden-Holland hanteren de structuur van de woonregio's en werken samen aan de asielopgave. Elke RRT stelt een regioplan op waarin staat beschreven hoe aan de asielopgave wordt voldaan. Hierbij worden ook zoveel mogelijk de opgaven voor de opvang van Oekraïense ontheemden en de huisvesting van vergunninghouders betrokken. De provincie heeft, om dit te faciliteren, een ruimtelijke strategie asielopvang vastgesteld:

- De voorkeur gaat uit naar het realiseren van duurzame locaties voor minimaal vijf jaar.*

- *Locaties binnen bestaand stad- en dorpsgebied (BSD) zijn zeer kansrijk, zoals het transformeren van bestaand vastgoed en leegstaande kantoorpanden. Ook omdat voorzieningen, zoals winkels en scholen, vanaf deze locaties vaak goed bereikbaar zijn (te maken). Daarnaast zijn woningbouwlocaties buiten BSD die zijn opgenomen in het Omgevingsbeleid, de zogenaamde 3 hectare locaties, kansrijk om (tijdelijk) te benutten voor asielopvang.*
- *Voor grotere locaties (+/- 500 opvangplekken), die niet passen binnen het Omgevingsbeleid, zijn maatwerk oplossingen bespreekbaar. Gedeputeerde Staten kunnen op aanvraag van burgemeester en wethouders ontheffing verlenen. Om aan de opgave te kunnen voldoen, zijn grote locaties nodig. Dit ook vanuit de gedachte dat deze locaties het mogelijk maken om meer kleinschalige opvang te realiseren (kleine locaties kunnen leunen op de voorzieningen van grote locaties).*
- *We onderzoeken welke beleidswijzigingen in het provinciaal beleid nodig zijn om snel in te kunnen spelen op locaties in de regionale plannen voor (duurzame) asielopvang. Hiervoor kijken we of een aanpassing van het ruimtelijk beleid noodzakelijk is en of er door veranderde wetgeving geen nieuwe beperkingen optreden voor asielopvang. Wanneer nodig nemen we wijzigingen mee in de Herziening 2025 van het Omgevingsbeleid.*

Momenteel heeft de provincie een rol in het organiseren van de Provinciale Regietafel (PRT), het ondersteunen van de regio's bij het opstellen van de regioplannen om tot voldoende asielopvang te komen, het samen met gemeenten verkennen van locaties en het uitwerken van maatwerk oplossingen voor grotere locaties. De verantwoordelijkheid voor de organisatie van de PRT ligt bij de commissaris van de Koning, de verantwoordelijkheid voor de inhoud van de regioplannen bij Gedeputeerde Staten. Zolang er vanuit het Rijk geen extra financiële middelen komen, worden er geen nieuwe taken opgepakt.

6.1.3 Toekomstbestendig en innovatief bouwen

Toelichting

Voorgenomen wijzigingen t.b.v. verbreding toekomstbestendig bouwen

(NB: dit zijn nog niet de volledig uitgeschreven teksten, maar geven op hoofdlijn de bedoeling van de wijzigingen aan)

Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie is aangegeven dat in ruimtelijke visies en plannen wordt opgenomen hoe ruimtelijke ontwikkelingen zijn toegerust op de gevolgen van klimaatverandering en invulling wordt gegeven aan een energiepositieve bijdrage, klimaatadaptatie, tegengaan van bodemdaling, natuurinclusiviteit, circulariteit, emissieloos, drinkwater besparend en een gezonde bebouwde leefomgeving. In de huidige tekst van toekomstbestendig bouwen heeft dit alleen betrekking op woningen. Het voorstel is dat dit geldt voor zowel de bouw van woningen als andere gebouwen en de daarmee samenhangende gebiedsontwikkeling.

Omgevingsverordening

Wijziging van Artikel 7.41a (toekomstbestendig en innovatief bouwen) (NB: onderstaande tekst geeft de strekking weer van de regeling, dit wordt nog uitgewerkt in juridische regels):

Een omgevingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling met 12 woningen of meer of andere gebouwen mogelijk maakt, betreft daarbij de mogelijkheden en kansen voor toekomstbestendig en innovatief bouwen, rekening houdend met de functie van de gebouwen.

Omgevingsprogramma

Onderzocht wordt nog of vanuit toekomstbestendig bouwen gebruik wordt gemaakt van het Omgevingsprogramma. Bij de ontwerp-herziening die de inspraak in gaat, zal dit duidelijk zijn.

6-2 Ruimte en landschap

Toelichting

Titel beleidsdoel is gewijzigd.

6.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en Landschap

Toelichting

Overzicht van voorgestelde wijzigingen herijking ruimtelijke kwaliteit

Uitgangspunt bij de herijking ruimtelijke kwaliteit is dat de diverse onderdelen van ruimtelijke kwaliteit bij elkaar worden gebracht in een samenhangend geheel. Doel is dat het beleid helder is en duidelijk is terug te vinden. In feite gaat het om een om een redactieslag, waarbij tekst de bijbehorende kaarten aan elkaar gekoppeld zijn. Het gaat om het herstructureren van bestaand beleid, waarbij wel gekeken is of formuleringen duidelijk richtinggevend zijn en qua terminologie in lijn zijn met mogelijke veranderingen van gebieden in de toekomst.

De volgende wijzigingen (op hoofdlijnen) worden voorgesteld:

- De huidige beleidskeuze landschap wordt samengevoegd met de huidige beleidskeuze ruimtelijke kwaliteit tot beleidskeuze ruimtelijke kwaliteit
- De beschrijving van de landschappen met de richtpunten wordt gewijzigd in een beschrijving van de kwaliteitskaart met lagen, gebiedskenmerken en richtpunten. Voor de voorgestelde indeling zie *bijlage: inhoudsopgave kwaliteitskaart*
- De richtpunten ruimtelijke kwaliteit worden verplaatst van de Omgevingsvisie naar een bijlage van de Omgevingsverordening, zie uitleg hieronder.
- Daarmee samenhangend worden kaarten aan het omgevingsbeleid toegevoegd, te weten de kwaliteitskaart en de kaart van de ondergrond. Deze kaarten ontbreken momenteel in het omgevingsbeleid.
- Het artikel over ruimtelijke kwaliteit in de omgevingsverordening wordt aangepast aan de eisen van de omgevingswet.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil de ruimtelijke kwaliteit haar landschappen en stedelijke netwerken behouden en versterken. Ruimtelijke kwaliteit is het evenwicht en samenspel van toekomstwaarde, gebruikswaarde en belevingswaarde. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten niet alleen functioneel zijn, maar ook duurzaam houdbaar (of bewust tijdelijk) en in hun uiterlijke verschijning op een positieve manier bijdragen aan de kwaliteit van de omgeving.

De provincie zet in op het verbinden van bestaande gebiedskwaliteiten met nieuwe ontwikkelingen waarbij bestaande kwaliteiten worden beschermd en versterkt en nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd.

Door in te zetten op ruimtelijke kwaliteit wil de provincie het volgende bereiken:

- Verbinden van historische kenmerken van Zuid-Holland met de nieuwe opgaven om deze in de toekomst te kunnen blijven beschermen, benutten en beleven.

- Bevorderen van een weloverwogen locatiekeuze, ontwerp en inpassing van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen;
- De bestaande verscheidenheid van de ruimte in Zuid-Holland versterken en zo de belevingswaarde vergroten.

De provincie wil blijvend aandacht vragen voor ruimtelijke kwaliteit en het een integraal onderdeel laten zijn bij de planvorming. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor de eigen projecten. Initiatiefnemers worden gestimuleerd om te komen tot plannen met ruimtelijke kwaliteit en zo een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de leefomgeving. Vanwege het grote belang dat de provincie hecht aan ruimtelijke kwaliteit is deze een onderdeel van de omgevingsverordening.

Maatregelen:

- [Maatregel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland](#)

Toelichting

Wij zijn voornemens een maatregel op te nemen in het omgevingsbeleid waarin het Provinciaal Landschap Midden-Delfland wordt uitgelicht.

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie wil samen met partners, waaronder in het bijzonder de Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland, de maatschappelijke waarden van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland behouden en versterken. Het gaat om een veenweidelandschap binnen een stedelijke context.

6.2.2 Groenblauwe netwerken

Toelichting

Titelwijziging van de beleidskeuze.

Maatregelen

- [Maatregel “Samenwerken aan een aantrekkelijke en beleefbare Vlietzone”](#)

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie neemt de regie om, op basis van het vastgestelde toekomstbeeld Vlietzone, samen met de gemeenten, waterschappen, bewoners en gebruikers te werken aan de verdere ontwikkeling van de Vlietzone tot een aantrekkelijk, herkenbaar en beleefbaar stadslandschapspark voor de regio.

6.2.3 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

Toelichting

De nieuwe titel van de beleidskeuze wordt “Toekomstbestendige Stedelijke Ontwikkeling”, de huidige titel is “verstedelijking”.

De tekst van de beleidskeuze wordt waar nodig herschreven zodat deze 1) congruent zijn met de nieuwe titel en 2) elementen uit het coalitieakkoord overnemen waarmee de provincie voorsorteert op de keuzes die zullen worden gemaakt in het kader van het traject van de Ruimtelijke Puzzel.

Voorsorteren op de Ruimtelijke Puzzel

De Ruimtelijke Puzzel is een traject dat is gestart door het Rijk. Het Rijk vraagt iedere provincie om nationaal gestelde opgaven en doelen ruimtelijk te vertalen, deze in te passen en te combineren met

bestaande provinciale en lokale opgaven. Als eerste stap zal de provincie eind dit jaar een ‘ruimtelijk voorstel’ aanbieden aan het Rijk. In de Herziening 2024 wordt hierop voorgesorteerd. In de daaropvolgende herziening van het omgevingsbeleid (Herziening 2025) zullen de keuzes die worden gemaakt in het kader van de Ruimtelijke Puzzel, leiden tot een fundamenteelere aanpassing van het provinciaal beleid.

Om te kunnen voorsorteren op de Ruimtelijke Puzzel komt er een rem op stedelijke ontwikkelingen buiten bestaand stads- en dorpsgebied. In het coalitieakkoord is afgesproken dat er geen nieuwe grote buitenstedelijke bouwlocaties (groter dan 3 hectare) worden aangewezen, met uitzondering van Gnephoek en Sliedrecht-Noord. Binnen bestaand stads- en dorpsgebied en binnen de nog beschikbare buitenstedelijke bouwlocaties is er voldoende ruimte om de woningbouwopgave te realiseren. Daarom verwacht de provincie van gemeenten dat terughoudend wordt omgegaan met de mogelijkheid die het provinciaal beleid biedt voor nieuwe stedelijk ontwikkelingen kleiner dan 3 hectare buiten bestaand stads- en dorpsgebied. Zorgvuldige afstemming van deze locaties in het regionale woningbouwprogramma is nodig, vergelijkbaar met toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking op regionaal niveau. In het coalitieakkoord is aangegeven dat op plekken waar het gewenst is vanwege de leefbaarheid en het op peil houden van voorzieningen, de mogelijkheid wordt geboden om tot 50 extra woningen te bouwen aan de rand van kernen (“straatje erbij of ertussen”). De provincie zal uitwerken hoe hieraan invulling kan worden gegeven.

Uitgangspunten verstedelijking

De in de beleidskeuze opgenomen uitgangspunten voor verstedelijking worden duidelijker opgeschreven zodat deze meer lading krijgen. Ook de volgorde van de uitgangspunten wordt opnieuw bezien. De nadruk zal komen te liggen op toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling in plaats van enkel verstedelijking. Er komt daarbij onder andere meer nadruk op functiemenging en meervoudig ruimtegebruik, intensivering en bouwen voor de kwalitatieve behoefte. Water en bodem sturend wordt toegevoegd, waarbij verwezen wordt naar de voorloper van dit beleid in de beleidskeuze bodem en ondergrond. Ook wordt het thema gezondheid toegevoegd.

Parkeernormen 3 ha locaties in Omgevingsverordening

In het coalitieakkoord is onder meer opgenomen dat de provincie voor 3-ha locaties maximale parkeernormen in overweging neemt voor nieuwbouwprojecten om op deze manier kosten te besparen en gebruik van openbaar vervoer, fietsen, wandelen en deelmobiliteit te bevorderen.

Door woningbouwontwikkelingen neemt de congestie op de (hoofd)wegen verder toe. Omdat de fysieke en financiële mogelijkheden beperkt zijn en er grenzen zijn voor onderhoud, moeten we sturen op het beperken van overmatig en onnodig autogebruik. Dit vergroot ook de keuzeruimte voor de toekomstige bewoners op 3 hectare locaties. In het verleden zijn de ontwikkelingen op 3 hectare locaties gepaard gegaan met zeer ruime parkeernormen, hierdoor ligt de bebouwingsdichtheid lager, is het openbaar vervoer minder aantrekkelijk en is de afstand tot voorzieningen groter. Deze locaties zorgen ervoor dat het autobezit en -gebruik hoog is en daarmee vormen zij een relatief grote druk op het omliggend wegennet.

Parkeerbeleid bij 3ha locaties heeft als doel om meer toekomstbestendige multimodale bereikbare wijken te realiseren. Lage parkeernormen zijn een planologisch middel dat stuurt op minder autobezit en daarmee ook minder autoverplaatsingen. Veel uitleglocaties in de afgelopen 10 jaar hebben door hun ligging en diverse planologische keuzes (parkeren) vooral een goede autobereikbaarheid. Hierdoor wordt de autoafhankelijk groter dan wenselijk en hebben mensen minder keuze om te reizen

met bijvoorbeeld de fiets of het openbaar vervoer. Naast lage parkeernormen is het daarom van belang om ook flankerende maatregelen te treffen. Hierbij kan gedacht worden aan het vergroten van de bereikbaarheid voor voetgangers, fietsen en het openbaar vervoer door functiemenging, aanleg van een aaneengesloten loop- en fietsnetwerk, (verdichting rondom) hoogwaardige openbaarvervoer haltes en deelmobiliteit. Lage parkeernormen dragen ook bij aan het haalbaarder en betaalbaarder maken van de ruimtelijke ontwikkelingen (zoals bij sociale huurwoningen).

70% van de bewoners van Zuid-Holland heeft 1 auto of minder. 90% van de woningvoorraad is auto-georiënteerd ontwikkeld of heeft later veel parkeerruimte toegevoegd gekregen. Er is weinig aanbod van autoluwere buurten en veel vraag naar dit type woonmilieu dat hiermee te creëren is. Dit bleek eerder uit de 'Grote omgevingstest Zuid-Holland'-enquête.

De provincie heeft in 2020 een publicatie naar alle gemeenten gestuurd over de effecten van woningbouw met een lagere parkeernorm (Quickscan Planoptimalisatie) en hierover gesproken in meerdere gemeenteraadscommissies. Het is gepresenteerd op meerdere vakcongressen, zelfs als keynote, en in vakbladen gepubliceerd. Het is door een aantal gemeenten opgepakt en het idee van lagere parkeernormen op uitleglocaties wordt in sommige plannen als uitgangspunt genomen. Andere gemeente blijven echter nog achter. Tegelijkertijd wordt er wel een beroep op de provincie gedaan voor het oplossen van verkeersknelpunten die ontstaan door het toevoegen van woningen met hoge parkeernormen op deze locaties. Wij willen dat gemeenten inzetten op het beperken van de verkeersgeneratie en inzetten op een mobiliteitstransitie op hun 3 hectare locaties.

Daarom overweegt de provincie parkeernormen voor 3 hectare woonlocaties op te nemen in de Omgevingsverordening. Dit zou er als volgt uit kunnen zien.

- *Bij beperkt aanbod van Hoogwaardig Openbaar Vervoer geldt voor 3 hectare woonlocaties een maximale gemiddelde parkeernorm van 1,3 inclusief bezoekers voor vrije sector; maximaal 0,7 voor sociale huur appartementen en alle woningen binnen een stationsomgeving. Exclusief deelauto-parkeerplekken.*
- *Bij (zicht op) een hoogwaardig openbaar vervoer aanbod geldt voor een 3 hectare woonlocatie een maximale gemiddelde parkeernorm van 1,0 inclusief bezoekers voor vrije sector; maximaal 0,7 voor sociale huur appartementen en alle woningen binnen een stationsomgeving. Exclusief deelauto-parkeerplekken.*
- *Een omgevingsplan heeft Deel-mobiliteitsbeleid (voor deelauto's en deelbakfietsen) opgenomen in de mobiliteitsparagraaf ter ondersteuning van de lagere parkeernormen op deze locaties.*
- *Het omgevingsplan heeft een uitgewerkt communicatieplan opgenomen in de mobiliteitsparagraaf. Een communicatieplan dat zelfselectie door toekomstige bewoners mogelijk maakt;*
- *Dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar op 15 wandel- of 10 fietsminuten van het plan. De dagelijkse voorzieningen (commercieel en maatschappelijk) zijn sneller met de fiets te bereiken dan met de auto.*
- *Parkeren in het plan gebeurt op afstand, aan de rand; in merendeels langspaarkeeroplossingen of een hub. Geen parkeren op eigen terrein, geen parkeren voor de deur en geen parkeerhoven tussen de woningen.*
- *Optioneel: Verplichte invoer parkeerregulering inclusief weigeren van meer dan 1 parkeervergunning.*
- *Deze regels zijn geldig voor nieuwe en bestaande 3 hectare woonlocaties met startdatum na juni 2026 of 3 hectare woonlocaties waarvoor nog geen voorlopig ontwerp is gemaakt.*

Aanpassing regels in Omgevingsverordening over parkeernormen sociale huur en stationsomgevingen

De bestaande regeling in de Omgevingsverordening over parkeernormen voor nieuwe sociale huurwoningen en voor nieuwe woningen in een stationsomgeving zal worden aangepast. Met name de afwijkingsmogelijkheid die van toepassing is als de gemeente op de lokale situatie afgestemde regels of beleid voor parkeren heeft vastgesteld, zal worden verduidelijkt. Aangegeven wordt dat dit gebaseerd moet worden op het autobezit/lease in de buurt per woningtype en/of woonoppervlak.

6.2.4 Vitaal landelijk gebied

Toelichting

De nieuwe titel van de beleidskeuze is 'vitaal landelijk gebied', voorheen was dit 'transitie landelijk gebied'.

In de huidige beleidskeuze wordt het belang benadrukt om gebiedsgericht, integraal en op het regionaal schaalniveau te sturen op kwaliteitsverbetering, het realiseren van beleidsdoelen en bij het gebied passende ruimtelijke ontwikkelingen ('de juiste ontwikkeling op de juiste plek'). Het gaat daarbij onder meer over hoe om te gaan met de herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. In de beleidskeuze wordt het instrument 'ruimtelijk gebiedsplan' genoemd. Bij de herziening van de tekst van deze beleidskeuze zal worden aangegeven dat een gebiedsgerichte benadering ook op andere manieren kan worden vormgegeven, of meegenomen kan worden in de lopende processen in het kader van het programma NOVEX (nieuwe provinciale koers en NOVEX-gebieden) en het Zuid-Hollands programma landelijk gebied (ZH-PLG).

Algemene regels voor voormalige agrarische bedrijfsgebouwen

Daarnaast zijn algemene regels voor de herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen nodig voor de situatie dat er (nog) geen gebiedsgerichte aanpak is. De herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen wordt nu vooral beoordeeld aan de regels en het beleid voor ruimtelijke kwaliteit. Dit biedt echter onvoldoende handvatten om te sturen op passende functies. In het kader van de Herziening 2024 zullen in de beleidskeuze daarom enkele algemene uitgangspunten worden opgenomen. Mogelijk zullen deze in een volgende herziening (Herziening 2025) ook leiden tot nieuwe regels in de Omgevingsverordening.

De provincie overweegt de volgende uitgangspunten op te nemen in de beleidskeuze:

- Nieuwe functies kunnen zich vestigen binnen de bestaande bebouwing, dus geen uitbreiding van de bebouwing.
- Cultuurhistorische waardevolle bebouwing wordt in principe niet gesloopt; sloop en nieuwbouw van de overige bebouwing is mogelijk mits:
 - de hoeveelheid bebouwing per saldo afneemt en
 - het perceel de uitstraling behoudt van een boerderij-erf.
- Bij voorkeur gaat het om gebiedsondersteunende en gebiedsgerelateerde maatschappelijke en economische functies.
- Het toevoegen van woningen is in beperkte mate mogelijk, waarbij betaalbaarheid en bouwen voor kleine huishoudens aandachtspunten zijn.
- Als het gaat om bedrijvigheid wordt dit beperkt tot lichte vormen (vergelijkbaar met milieucategorie 1 en 2).
- De verkeersaantrekkende werking van de nieuwe functies is gering en past bij de huidige ontsluitingsstructuur.
- Rekening wordt gehouden met de bestaande aanwezige functies in de omgeving.

- Rekening wordt gehouden met water en bodem sturend.
- De nieuwe functies worden op gebiedsniveau afgestemd.

Straatje erbij

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de provincie met het oog op de leefbaarheid en het op peil houden van voorzieningen de mogelijkheid biedt om tot 50 extra woningen te bouwen aan de rand van kernen ('straatje erbij of straatje ertussen'). Deze mogelijkheid zal worden uitgewerkt en in de volgende herziening van het omgevingsbeleid (Herziening 2025) leiden tot aanpassing van het beleid.

Geodata-wijzigingen ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

Met het herzien van het Ruimtelijk Kwaliteitsbeleid en het verplaatsen en actualiseren van de richtpunten komt er ook een nieuwe versie van de Kwaliteitskaart, in de Omgevingsvisie. Deze 'kaart' bestaat uit vier verschillende thematische kaarten: Ruimtelijke kwaliteit van de cultuur- en natuurlandschappen, Ruimtelijke kwaliteit van de ondergrond, Ruimtelijke kwaliteit van de Stedelijke occupatie en Ruimtelijke Kwaliteit van de cultuurhistorische waardes. Deze kaarten zijn ook weer opgebouwd uit verschillende lagen en gegevens (bijvoorbeeld in het geval van de kaart voor cultuur- en natuurlandschappen: Daar zullen bebouwingslinten en dijken een iets andere indeling krijgen).

Ook kaart 'Ruimtelijke Kwaliteit en Beschermingscategorieën' wordt geactualiseerd:

Beschermingscategorie 1

- *Er wordt voor gezorgd dat de meest recente versie van NNN wordt weergegeven.*

Beschermingscategorie 2

- *Groene Buffer:*
Terugdraaien van een toevoeging Groene buffer Voorschoten Starrenburg III uit Herziening 2021. Deze locatie is destijds ten onrechte toegevoegd aan Groene buffer, omdat er een vastgesteld ontwikkelingsplan ligt voor deze locatie. Hier gaat dus een klein stukje Groene buffer geschrappt worden.
- *Recreatiegebieden:*
Begrenzings en naamgevingen worden bekeken en waar nodig geactualiseerd
- *Belangrijk weidevogelgebied:*
Begrenzings en naamgevingen worden bekeken en waar nodig geactualiseerd

Beschermingscategorie 3

- *Er wordt een actuele weergave gemaakt van dit gebied op basis van de nieuwe weergave 'Buiten bestaand stads- en dorpsgebied'. Van deze begrenzing worden daarna nog enkele andere gebieden afgehaald, volgens de definitie van beschermingscategorie 3 in het Omgevingsbeleid. Dit zijn de gebieden behorend bij Glastuinbouw (Glastuinbouw valt niet onder beschermingscategorie 3), en drie categorieën uit de kaart die hoort bij Beleidskeuze Landschap, namelijk de geografische begrenzing van : 'Steden', 'Glaslandschap' en 'Zeehavenlandschap'.*

Ambitie 7. Gezond en veilig Zuid-Holland

7-1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid

7.1.1 Luchtkwaliteit en verminderen geurhinder

Toelichting

Naast een titelwijziging is de beleidskeuze redactioneel gewijzigd. Er is een haakje toegevoegd over houtstook om dit eventueel later op te kunnen pakken ter ondersteuning van de gemeenten. Verder is de tekst geüpdatet i.v.m. de ontwikkelingen omtrent de nieuwe WHO-advieswaarden en voorgestelde EU-grenswaarden. Ook de laatste stand van zaken voor wat betreft varend ontgassen is aangepast.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie zet zich in om de luchtkwaliteit te bevorderen en geurhinder te beperken met als doel de gezondheidsschade aan mensen en de schade aan de natuur te reduceren. De provincie streeft ernaar om in 2030 de in 2019 geldende WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit te behalen.

Om de luchtkwaliteitsdoelen te behalen heeft de provincie naast het opstellen en uitvoeren van eigen luchtkwaliteitsbeleid, met haar partners het Schone Lucht Akkoord gesloten. In het akkoord staan maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit en de inzet van het instrumentarium in het kader van Vergunningverlening toezicht en handhaving (VTH). Zo draagt de provincie bij aan een gezonde woon- en leefomgeving.

Verder zet de provincie zich in om geurhinder door inrichtingen te beperken tot een acceptabel niveau. Bij de vergunningverlening worden daartoe bronmaatregelen voorgeschreven.

7.1.2 Verminderen van geluidhinder

Toelichting

Titelwijziging

7.1.3 Externe Veiligheid

Toelichting

De beleidskeuze voor externe veiligheid is redactioneel aangepast. Onderwerpen die enkel in de toelichting werden genoemd zijn nu opgenomen in de hoofdtekst onder de beleidskeuze. Daarnaast is de naam van de beleidskeuze aangepast.

Bij de instructieregel 7.18 is nadere invulling gegeven aan de vraag wanneer de provincie een berekening van het groepsrisico vraagt. In de vorige versie van de omgevingsverordening was opgenomen dat de provincie in bepaalde gevallen om een groepsrisicoberekening vraagt. De wijziging van het artikel beschrijft in welke gevallen er om een groepsrisicoberekening wordt gevraagd.

Bij de andere instructieregels over externe veiligheid is alleen de toelichting op sommige punten verduidelijkt.

Wat wil de provincie bereiken?

Het hoofddoel is een veiliger Zuid-Holland door de risico's van activiteiten met gevaarlijke stoffen te beperken. Dit doet de provincie door eisen te stellen aan dergelijke risicovolle activiteiten, te sturen

op hun locatie, en te sturen op locaties waar (zeer) kwetsbare gebouwen gerealiseerd worden. Het minimaliseren van de kans dat grote groepen mensen slachtoffer worden van ongevallen met gevaarlijke stoffen staat hierbij centraal. Hiervoor maakt de provincie gebruik van het (berekende) groepsrisico en de in de verordening vastgestelde oriëntatiewaarde. Via de provinciale Omgevingsverordening bevordert de provincie zowel het clusteren en verantwoord combineren van risicovolle activiteiten, als het gebruik van veiligheid als ontwerpprincipe. Daarnaast richt de provincie zich met haar nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) op het reduceren van risico's bij risicovolle activiteiten.

[Verordening tekst Artikel 7.18](#)

§ 7.3.2.2 Groepsrisicobenadering

Artikel 7.18 (groepsrisicobenadering aandachtsgebieden met verhoogd groepsrisico)

1. In aanvulling op artikel 5.15, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, is een kwantitatieve groepsrisicobeoordeling (oftewel een groepsrisicoberekening) vereist voor een ruimtelijke ontwikkeling binnen een aandachtsgebied indien aan één of meerdere van de onderstaande criteria wordt voldaan:

- a.** de ontwikkeling leidt tot een toename in populatie van meer dan 500 personen in het gebied tussen de PR 10⁻⁸ contour en de 1 % letaliteitsgrens van de milieubelastende activiteit
- b.** de ontwikkeling bevindt zich binnen de PR 10⁻⁸ contour van een milieubelastende activiteit en leidt tot een toename van de personendichtheid van meer dan 10% of een toename van meer dan 100 personen;
- c.** de ontwikkeling vindt plaats binnen het brand- of explosieaandachtsgebied van een Basisnetroute water, weg of spoor, waar de bestaande populatiedichtheid hoger is dan 70 personen per hectare, en de ontwikkeling leidt tot een toename van de populatie van meer dan 100 personen;
- d.** de ontwikkeling vindt plaats binnen het brand- of explosieaandachtsgebied van een Basisnetroute water, weg of spoor en leidt tot een toename van de personendichtheid van meer dan 10%, waarbij de toename minimaal 100 personen betreft.

2. Wanneer uit de kwantitatieve groepsrisicobeoordeling blijkt dat er sprake is van een aandachtsgebied met een verhoogd groepsrisico, dienen de volgende aspecten te worden meegenomen in het groepsrisicoverantwoording ten behoeve van de besluitvorming met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling:

- a.** mogelijkheden om de ruimtelijke ontwikkeling plaats te laten vinden buiten het aandachtsgebied;
- b.** ontwerpalternatieven met een lager groepsrisico;
- c.** waardering van al bestaande bescherming, waaronder:
 - 1°. in de wet- en regelgeving voorgeschreven basisvoorzieningen;
 - 2°. andere in het verleden getroffen maatregelen die gedeeltelijk of geheel bescherming bieden;
- d.** mogelijkheden om aan de risicobron maatregelen te treffen;
- e.** mogelijkheden tot aanvullende bescherming, waaronder:
 - 1°. binnen het aandachtsgebied afstand houden tot de risicobron;

- 2°. beperking van personendichtheden in de omgeving van de risicobron;
- 3°. treffen van omgevingsmaatregelen tussen de risicobron en bebouwde omgeving;
- 4°. aanvullende bouwmaatregelen;
- 5°. vlucht- en schuilmogelijkheden binnen het aandachtsgebied;
- 6°. aanvullende risicocommunicatie

f. door de veiligheidsregio geadviseerde maatregelen op de onderdelen c, d en e evenals op het gebied van hulpverlening, zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid;

g. de aanwijzing van een brandaandachtsgebied en explosieaandachtsgebied als brandvoorschriftengebied respectievelijk explosievoorschriftengebied als bedoeld in artikel 5.14 van het Besluit kwaliteit leefomgeving

3. Bij het opstellen of wijzigen van het omgevingsplan, dan wel het verlenen van een buitenplanse omgevingsvergunning, wordt gemotiveerd op welke wijze de onderdelen, zoals opgenomen in het tweede lid, zijn betrokken in de verantwoording van het groepsrisico. Indien na de afweging nog steeds sprake is van een verhoogd groepsrisico neemt het bevoegd gezag een apart besluit op basis van de groepsrisicoverantwoording.

7.1.4 Beschermen en benutten van de kwaliteiten van het bodem- en grondwatersysteem

Toelichting

Titelwijziging

7.1.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van milieuwetgeving

Toelichting

Geen beleidswijziging

7.1.6 Gezondheid en Welzijn

Toelichting

Titelwijziging. Inhoudelijke beleidswijziging waarin positieve gezondheid als centraal doel wordt benoemd.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil bijdragen aan het verbeteren van de gezondheid van haar inwoners, gezondheidsverschillen verkleinen en zorgkosten reduceren. Gezondheid is het resultaat van een groot aantal verschillende elementen, van milieufactoren als lucht en geluid, kwaliteit van de leefomgeving, de mogelijkheid tot recreatie en sport tot specifieke factoren zoals individuele leefstijl. De provincie definieert gezondheid vanuit de 'Positieve Gezondheid' benadering, een benadering die niet de ziekte maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt hierbij op veerkracht, eigen regie en aanpassingsvermogen van de mens, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Gezondheid gaat hierbij hand in hand met welzijn ofwel het gevoel van welbevinden.

7-2 Bevorderen recreatie duurzame toerisme en sport

Toelichting

De titel van het beleidsdoel is gewijzigd. Daarnaast is bij deze actualisatieronde het aantal beleidskeuzes voor recreatie, sport en toerisme teruggebracht tot twee. Naast deze structuurwijziging is er ook sprake van inhoudelijke aanpassingen in lijn met het Recreatieperspectief 2030 en de Kadernotitie toerisme.

7.2.1 Recreatie, sport en bewegen

Toelichting

De beleidskeuze “Sport, recreatie en water- en groenbeleving”, “Sportief en recreatief aantrekkelijke en beweegvriendelijke leefomgeving” zijn samengevoegd. Het samenvoegen van de beleidskeuzes heeft geleid tot een aantal redactionele wijzigingen en actualisatie van de tekst.

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil dat mensen meer naar buiten gaan om te ontspannen, bewegen of sporten. De provincie zet daarom, samen met partners, in op een goed netwerk van gebieden, voorzieningen en bestemmingen voor sport en recreatie. Ook stimuleert de provincie activiteiten die gericht zijn op een grotere deelname van bewoners aan sport en recreatie, met name van hierin ondervertegenwoordigde groepen.

Maatregelen:

- Maatregel Groenparticipatie

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De provincie wil de groenbeleving en de betrokkenheid van de Zuid-Hollandse burger bij het groen vergroten door middel van het vergroten van natuurkennis en natuurbeleving en het stimuleren en ondersteunen inzet van burgers voor en in het groen.

- Maatregel Lopen

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

Een publiek toegankelijke buitenruimte waarin meer mensen meer lopen, zowel functioneel, o.a. in het kader van bereikbaarheid, als recreatief en sportief en zowel binnen bebouwd gebied als daarbuiten. Een publiek toegankelijke buitenruimte waarin meer Zuid-Hollanders meer lopen draagt niet alleen aan de volksgezondheid (de in omvang grootste maatschappelijke baat), maar o.a. ook aan de bereikbaarheid, de mogelijkheden tot stedelijke verdichting, vergroening en verduurzaming, het sparen van ruimte, energie en grondstoffen en de bijdrage aan een schoner, stiller en veiliger Zuid-Holland. Aan een loopvriendelijke leefomgeving wordt met name gewerkt vanuit de opgaven / provinciaal beleid voor gezondheid, bereikbaarheid, verstedelijking/ruimte en recreatie, toerisme en sport.

Verordening tekst compensatiebeleid recreatiegebieden

Toelichting

Waar ecologische verbindingzones samenvallen met recreatiegebied hebben gebieden een dubbele aanduiding: NNN (beschermingscategorie 1) en recreatiegebied (beschermingscategorie 2). Voor deze gebieden geldt dat de natuurkenmerken en waarden die in het beheerplan worden beschreven, niet strijdig zijn met de recreatieve waarden zoals omschreven in 7.43i2. Ontwikkelingen in deze gebieden worden zowel aan de natuur- als aan de recreatieve waarden getoetst.

Artikel 7.43i (gebiedstype: beschermingscategorie 2 recreatiegebied)

1

Een omgevingsplan voor een recreatiegebied als bedoeld in artikel 7.42, vijfde lid, kan voorzien in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen voor zover:

- a. De recreatieve waarden van het gebied, afgemeten naar kwaliteit en omvang, per saldo gelijk blijven, indien nodig door aanvullende maatregelen te nemen.
- b. Aanvullende maatregelen worden bij voorkeur aansluitend of nabij het recreatiegebied genomen en zorgen ervoor dat de oppervlakte en de recreatieve waarde van het openbaar toegankelijk recreatiegebied per saldo gelijk blijft.
- c. Als het redelijkerwijs niet mogelijk is om de oppervlakte openbaar toegankelijk recreatiegebied per saldo gelijk te houden, dienen de aanvullende maatregelen de recreatieve waarde en opvangcapaciteit van het gebied te vergroten.
- d. Indien het gebied nog niet (volledig) als recreatiegebied is ingericht, mag de ontwikkeling de toekomstige inrichting niet belemmeren.

2

Recreatieve waarden van een recreatiegebied worden bepaald door:

- openbare toegankelijkheid;
- de mate waarin het gebied aansluit bij de recreatieve behoefte van diverse doelgroepen;
- samenhang met binnenstedelijke en buitenstedelijke groen- en waterstructuren, recreatieve routes en cultuurhistorisch erfgoed.

7.2.2 Toerisme en recreatie in balans

Toelichting

De beleidskeuze “Toerisme in balans” en “Buitenstedelijke recreatieve ontwikkelingen” zijn samengevoegd. Verder is er vooruitlopend op de uitwerking van het ruimtelijk voorstel sturing aangebracht. De meest in het oog springende aanpassing is een stop op nieuwe ontwikkelingen. Hierbij wordt nog wel ruimte gegeven aan herontwikkeling en transformatie als stimulans voor vitaliteit. Uitbreiding van het verblijfsrecreatieve aanbod is alleen nog mogelijk als nevenactiviteit bij agrarische bedrijven. Deze uitbreiding wordt beperkt tot niet-permanente recreatievormen. En bij de maatregel Omvormen recreatieparken is de eerdere beleidskeuze nu uitgelicht als instrument.

Wat wil de provincie bereiken?

Toerisme en recreatie zijn van belang voor ontspanning en brede welvaart. De ambitie is dat toerisme en recreatie per saldo een positieve bijdrage levert aan een gezonde en veilige leefomgeving van en voor inwoners. De provincie wil dat toerisme en recreatie in balans zijn met de omgeving. Bij het zoeken naar een balans wordt gekeken naar de economische, sociaal-maatschappelijke, ruimtelijke en ecologische impact van toerisme en recreatie.

Met de maatregelen voor toerisme en recreatie worden koppelkansen met maatschappelijke opgaven benut en overlast beperkt of voorkomen. Daarmee versterken toerisme en recreatie de lokale waarden, het voorzieningenniveau en de regionale economie. Zo kunnen toerisme en recreatie een middel zijn om het landelijk gebied vitaal, leefbaar en aantrekkelijk te houden en ook het stedelijk voorzieningenniveau te versterken.

Voor het toeristische product zijn goede verblijfsrecreatieve voorzieningen belangrijk. De voorzieningen moeten passend zijn bij de vraag, de omgevingskwaliteit van het gebied en de ontwikkelingsvisie van provincie en regio. De provinciale inzet richt zich daarbij op goede ruimtelijke ordening en toekomstbestendige/duurzame toeristische ontwikkeling.

Maatregelen:

- **Maatregel Duurzame toeristische bestemmingen**

Wat wil de provincie bereiken met deze maatregel?

De vraag naar recreatieve mogelijkheden in Zuid-Holland neemt toe. Daarnaast is er een stevige groei van het toerisme te verwachten. Het is de ambitie om toerisme een positieve bijdrage te laten leveren aan het woon-, werk- en leefklimaat van inwoners. **Daarbij streeft de provincie naar welvarende, evenwichtige en duurzame toeristische bestemmingen. Met toeristisch-recreatief aanbod dat aansluit op de draagkracht en identiteit van het gebied.** Daarbij gekeken naar de economische, sociaal-maatschappelijke, ruimtelijke en ecologische impact van toerisme en recreatie.

- **Maatregel Omvormen recreatieparken**

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie biedt een mogelijkheid tot maatwerk aan recreatieparken zonder toeristisch recreatief perspectief. Met het afwegingskader ontstaat er een transparant en objectieve afweging, zodat er per park op een zorgvuldige wijze maatwerk kan worden geboden.

- **Maatregel Toeristische projecten die bijdragen aan provinciale opgaven**

Wat wil de provincie bereiken?

De provincie wil de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid van Zuid-Holland vergroten door toeristische projecten te ondersteunen die bijdragen aan andere provinciale opgaven. Dit draagt bij aan een aantrekkelijk, gezond en veilig Zuid-Holland. Op deze manier profiteert niet alleen de toerist, maar ook de Zuid-Hollander. Op basis van de subsidieregeling toerisme Zuid-Holland ondersteunt de provincie toeristische productontwikkeling gekoppeld aan andere provinciale beleidsopgaven op het gebied van o.a.: mobiliteit, natuur, erfgoed, economie en landbouw. Naast aansluiting op andere opgaven, zijn ook de mate waarin aanvragers extra inspanningen verrichten om de ecologische voetafdruk te verkleinen, bewonersprofijten bovenlokaal samenwerken, belangrijk criteria voor de verstrekking van een subsidie met deze regeling.

- **Maatregel faciliteren van data-allianties op het gebied van recreatie en toerisme**

Wat wil de provincie bereiken?

Door het verkrijgen van meer kennis en inzichten over toerisme, kan er op de middellange termijn meer gerichte sturing plaatsvinden op bezoekers in een gebied. Doel is om daarbij een sterkere samenhang te krijgen tussen de opgedane kennis en inzichten en de vertaling ervan naar bestemmingsmanagement en beleidsontwikkeling.

7-3 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering en bodemdaling

7.3.1 Beperken maatschappelijke kosten door bodemdaling

Toelichting

Geen beleidswijziging

7.3.2 Klimaatadaptatie

Toelichting

De titel van deze beleidskeuze is gewijzigd